Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 8 ДЕКАБРЬ, 1987 ШУ. ★ № 147 (7493). ★ Мах 3 кеп.

М. С. ГОРБАЧЕВ Вашингтоне дIавахар

КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев 7 декабре Москвера Америка ВIашагIкхийттача Штаташка официальни визитагIа дIавахар.

КПСС ЦК Генеральни секретараца бахача официальни наха юкъе ва КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьгча мехкашцарча гIуллакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. Н. Яковлев, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, СССР Министрий Совета Председатела заместитель В. М. Каменцев, СССР оборона министра хьалхара заместитель, Советски Союза маршал С. Ф. Ахромеев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, США-ра СССР посол Ю. В. Дубинин.

Аэродроме М. С. Горбачев накъавоаккхаш хилар КПСС ЦК Политбюро членаш В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Из накъавоаккхаш хиннарашта юкъе бар гIуллакхашка временни поверенни бола: США СССР-ера Дж. Джойс, Великобритане СССР-ера Н. Маршалл.

(ТАСС).

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленум

5 декабре КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа парте Нохч-ГIалгIай областной комитета аргIанара VII-гIа пленум хилар. Цига диййцар ер дешаш:

1. «Парте дIаэцарен партийни мугIараш чIоагIдарен хьакъехьа Ташкентски областной парторганизаце балхацарча ценхашттача кхоачамбоацарех» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара даькъера областной партийни организаце декхарех.

2. Район социально-экономически дегIаккхувлара партийни кулгалдара перестройка ечара юххьанцарча партийни организацей лоархIам лакхбара хьакъехьа КПСС Надтеречни райкомо беча балхах.

3. Организационни дош:

«Парте дIаэцарен партийни мугIараш чIоагIдарен хьакъехьа Ташкентски областной парторганизаце балхацарча цIенхашттача кхоачамбоацарех» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара даькъера областной парторганизаце декхарех доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

Цу дешах пренешка дакъа лаьцар КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара В. А. Куценкос, КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева, Шалински района «Джалка» яхача совхоза тракториста, партгрупорга З. Х. Гебертаевас, Гудермес станце локомотивни депо машиниста И. З. Антипенкос, «Грознефтеоргсинтез» объединене парткома секретара В. В. Жарикова, ВЛКСМ обкома шоллагIча секретара Л. Н. Мигуновас, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза парткома секретара Р. А. Бисултанова, КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара А. А. Просвирова, тIема а къахьегама а ветераний республикански совета председатела В. И. Филькина.

Район социально-экономически дегIаккхувлара партийни кулгалдара перестройка ечара юххьанцарча партийни организацей лоархIам лакхбара хьакъехьа КПСС Надтеречни райкомо беча балхах доклад йир парте Надтеречни райкома хьалхарча секретара Г. Г. Махауре. Пренешка къамаьл дир КПСС Грозненски горкома шоллагIча секретара М. Э. Баймурадова, ГI. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент» яхача завода слесарь-инструментальщика, цехови парторганизаце секретара Т. Д. Халгуева, Надтеречни районерча «Малгобекнефть» НГДУ № 4 йолча мехкдаьттен гази йоаккхача цеха парторганизаце секретара Л. М. Исаевас, Надтеречни района «Верхненаурский» яхача совхоза тракториста, партгрупорга Я. Хадиева, КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Е. И. Пучкова, КПСС обкома секретара Е. В. Тумсоева, КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара Н. М. Моревас. Цига диййцача дешаех соцамаш тIаийцад.

Организационни дешага хьежар. Кхьгча балха тIа вахарца дувзаденна КПСС обкома секретара а бюро члена а декхарех пленумо мукъавалийтар В. И. Дмитриенко.

Пленумо КПСС обкома секретаралла а бюро членалла а хержар хьалха КПСС обкома юрта боахамен кхачан промышленностен отдела заведующи хинна С. М. Беков.

1988 шера 23 январе КПСС Нохч-ГIалгIай обкома аргIанара пленум яра хьакъехьа решени тIаийцай, цига ювцаргья КПСС обкома бюрос а цун секретараша а перестройкана кулгалдеш баьча балха хьакъехьара отчет. Пленум кийчъяра балха комиссеш чIоагIъяьй.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII-ча пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК пропаганда Отдела инструктора А. Н. Чеботарева.

ЛАЬТТАН ТIА МАШАР ХИЛИЙТАРА

Аьттув балба

КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев США вода аьнна хезача чIоагIа дика хийтар сона. Адамлен историе чухь цIаккха ца хинна хIама да цига хила тарлур. ХIанзалца герз тIа-тIа Iоадар мара, из дIадаьккха е кIезигдаь моттиг ниисъеннаяц. Со се кхаь бера нана я. Цудухьа боча, деза хет сона машар яха дош.

Вашингтонера ухача хоамашка хьежаш. я аз болх бу машиннаькъа отделене машино-счетни станцера барттайна интернациональни коллектив. Соца болх бераш дукхагIбараш кхалнах—ноаной ба. Цкъа мо дуккхаза тхоайла диййцад оаха вай парте кхайкаьча машара программах. ХIанз шаьра гуш да дунен тIа эггара чIоагIагIа болча шин мехка кулгалхой Женеве. Рейкьявике хинна вIашагIкхетараш эрна ца дайналга. Герз дIадаккхара тIехьа долча договора никъ хьабийллаб цар.

Цудухьа дег тIара ях аз, аьттув балба!

Т. КАРТОЕВА, инженер.

●

Вайна тIом эшац

Тхона, Сийлахь - бокххача Даймехка тIема ветеранашта, къаьстта деза хет моллагIа а машар тоабара, тIема кхерам юхатохара тIехь деш дола гIулакх, хIана аьлча оаха ма ерра Iайшай тIема хало, цо адамашта тIаоттаду Iазап, бIаьшерашка хьадаьр дохадеш дола зе бIаргадайнад.

Тхона миосел дукха дайнадеце а фашистски Германеца лоаттабаьча тIем тIа вай союзникаш хиннача американски салташта а бIаргадайнад из деррига а. Царна а иштта деза хургда аьнна хет сона машара гIулакх.

Берлин яьккхачул тIехьагIа Эльба яхача додача хи тIа тиллача шерача, доккхача тIаь тIа американски салташца вIашагIкхийтар тхо. Из диййца варгвоацаш доккха зерат дар. ВIаши хьоашал тессар оаха, даггалоацама цхьаьца хIамаш дIа-юха тийлар.

Тхона санна, царна а гоама бар тIом. Со теш советски наха а санна, мугIарерча американцашта а тIом гоама, машар безаш хилар.

ХIаьта ядерни тIом-м деррига дуне а хIалакдергдолаш унзара ма бий. Сона боккха кхаъ хиннаб цхьайола ядерни ракеташ дIайоахаргйолаш договор е КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев Америка ВIашагIкхийтта Штаташка цун Президентаца вIашагIкхета вахарах. Из договор еза укх лаьтта мел бахача наха. Цу договорах хийла деррига ядерни герз дIадаккхара, кхыдола моллагIа герзи эскараши кIезигдара тIехьагIа дергдолча доккхача гIулакха юхьиг. Машар беза вай советски халкъа, американски халкъа, дунен тIа мел долча халкъашта а. Машар чIоагIлулба!

Б. ЧАХКИЕВ, Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеран.

●

Сатувсар кхоачашхилда

Деррагача адамлен уйлаш тахан Вашингтонагахьа я. ХIана аьлча, массаза, къаьстта укх тIехьарча хана массане чIоагIа сатийса дешаш да цига хIанз дувцаш дараш. КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачеви США президент Р. Рейгани вIашагIкхетача хана хIара советски дезале доккха цIей дар.

Вай мохк массаза а хиннаб машаре хьалхалаттташ, тахан а иштта хьалха ба. Цудухьа шозза дукхагIа сатувс цитарча хоамашка советски халкъо. Цун дакъа хиларах тарра хьехархой эскар, ший беррига теркам тIа а бахийта, ладувгIаш да Вашингтонерча хоамашка. ХIана аьлча, эггара хьалха машар кхайкабе безараш а, цу тIехьа бехктоккаме бараш а хьехархой ба.

Теша догдоагIа тIемо гIозале яхьаш ца хиларах хIанз мукъагIа ВIашагIкхийттача Штаташкара доал карадараш кхетаргхиларах.

Цу вIашагIкхетаро адамлен сапаргIата а доаккхаш, вай машара гаргадугаргхиларах дог тийша да тхо. Иразе, маьрша чакхдалда из.

К. МАРЗИЕВ, Назрановски РОНО методист.

Мишта Iангара доах хьайбаш

ДИКАГIЧОХ ПАЙДА ЭЦАШ, НАЬХА ЙОКХО ЕШ...

Хьайбаш Iангара дахар — хьайбаш леладерашта эггара бехктоккхамегIа йола ха, цар балха чоалханегIа йола экзамен. Мишта дIахьо из Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозе?

Тхо да боахама хьайбай комплексе. Укх тIеххьарча шерашка цахаддаш шоай планаши тIаийца социалистически декхараши кхоачашдеш, дика къахьегаш хьайоагIа коллектив. Дог гIоздоаккхаш да карарча шера гойта хьокхмаш а. Шера план 2310 йолаш 10 бетта хIара кхоабача Iаттагара 2800 килограмм шура яьккхай. Из боккха толам ба. МалагIа я цун къайленаш? Эггара хьалха, еррига а комплекс коллективни подряда тIа ялар. Цо чIоагIйир къахьегамеи производственни дисциплина, бухсоццаш хьахулар дукхагIеи дикагIеи хилийтара наьха безам тIабахийтар. ШоллагIдар, хьайбаш леладерий лерттIа йоакхо яр. Дика тоалий хьайбаш чулатта помещенеш, дукхагIдолча балхашта механизаци я, хIара помещене чу дIаоттадаьд хий дIоахду керда котелаш. Хан-ханнахьа дояркашта дIател балха эша кога гIирс, лаьрххIа баракъаш. ЛерттIа салаIа хьалаш долаш хоза кийчъяьй цIе уголок. Укхаза латт бе-бе бесаш дола телевизор, радиоприемник, долаш да керда газеташи журналаши. ХIаьта хьайбаш леладара теоретически знанеш кIоаргъе безам болчоа долаш да лаьрххIа литература. Дика вIаштIехьдаьккхад царна торговлегара эша гIулакх делга а. Комплексе каст-каста хул «автолавка». Укхаза хьайбаш леладерий эца йиш я дикагIдола чай, шекар, сода, хьоар, кхыдола кхачани промышленнии товараш.

Норма а хинна дIазттад денна баьча балха итогаш елга. Уж коллективе йийцачул тIехьагIа, бIаргагучча хьалтох. Массанена а хов дикагIа къахьегар, е эсала болх бер малав. Гласность шеръяра йоакхо ю. Цу дерригне хIара болхлочун производства да ше хиларах йола уйла чуйоссаю, чIоагIъю.

ГIадвугаш да, кхоанарча ден уйла коллективо ше еш хилар. Болхлой кадраш ца таара проблема укх комплексе дIаяьккха дукха ха я. Цунах цецвала а эшац, хIана аьлча юкъера хьаийцача 350—400 сом алапи эц бетта, укхаза болх беча дояркаша, лакха да скотникий, кхыча болхлой алапеш а. ХIаьта а кхоана шоашта когаметта дIаоттае езача смена тахане а йоакхо ю. Комплексе хьайийллай нисладIчеи иттлагIчеи классашка багIача дешархошта хьайбаш леладерий говзал Iомаю курсаш. Занятеш хул хIара оршоти пIаьраскан деношка. Цу курсашка иха дешархой С. Долгиеван, З. Рамазанован школа яьккхачул тIехьагIа комплексе дояркалла болх бе эттар. ХIаьта юххьанца денз кхычарна, ниiсса болх беш хьа а боагIа. Цу факто къаьгга хьахьокх мел лоархIаме а пайдане а да уж санна йола курсаш ферме вIашагIйохкар. Цкъ-адале, цо болхлой кадраца тешшаме Iалашъю комплекс. ШозлагI-дале, из Iалаьмате лоархIаме а да, кхувш йоагIа тIехье къахьегама тIера йолаш хьалкхее, царна шоашта а професси харжа доккха новкъостал ду.

Хетаргахьа, массанена а дика ховш, чоалхане доаца бакъдар да, хьайбай продуктивность дукхагIча даькъе доакъарах тийша йолга. Укх шера шортта тайп-тайпарча доакъарца Iалашъяьй комплекс. Цхьабакъда, шортта дале а, цхьа килограмм доакъар зIехьа доадац. Из хьайбашта дIател хьалхагIа кийч а дийя. Цу гIулакха хадданза болх беш я доакъара цех. Масала, со укхаза волча диййнахьа, кхьгча доакъара юкъе хьайбашта дIахьалхашка дихьар доакъар цехе кийчдаь, вIашагIъздаь чаи свеклаши. ХIаьта доахаина из дика дуар. Цудухьа лакха я цар продуктивность а. Таханарча диййнахьа, юкъера хьаийцача хIара кхоабача Iаттагара 10 килограмм шура йоаяхх комплексе. ТIехдика хьокхам!

Къаьстта тIахьожам лоаттабу коллективо доакъара учет лелаяра; цун кхомбаран хьурмат дарай. Оттаьй, хьайбаш кхабара рационагIа доакъар дIателара диййнахьара, бетта хьайбаш Iангара доахача юкъа йола плаваш. ХIаьта уж кхабара рацион а деррагача доаханна цхьатарра яц. Из оттаьй доахан, себорша хиларга хьежжа, цар ханагеи луча продуктивностагеи хьежжа.

Комплексе санна порядок йолаш, массе а оагIорахьара вIаштIехьдаьккха, лерттIа леладу гIулакхаш боахама кхьгча фермашка а. Уж дукхагIъяраш болх беш я хIанз боахама расчетагIа. ХIаьта къахьегам вIаштIехьбаккхара цу кердача формагIа боала пайда хьайбаш леладерашта шоашта гуш а ба. Цунна тешал деш цIаьхха цхьа масал доаладергда аз. Дукха ха яц № 1 йола шурий ферма вIашагIъелла, — шу гаргга. Бакъда, цу лоаццача хана а вIаштIехьдаьлар хьайбаш леладерий боккха толам баккха. План 395 тонн йолаш ферма коллективо 10 бетта ехкар 468 тонн совгIа шура. Миштта вIаштIехьдаьлар из? Цу хаттара шеквоацаш жоп делар ферма зоотехника Ю. Дударова: «Боахама расчет юкъейоалаяр бахьан долаш».

Цхьаькха цхьа хIама а да, белгалдаккха дезаш. Совхоза администраце приказ техад, доакъара кхомбара е из доагIачул дукхагIа доадарах йола акт хIара бетта фермай кулгалхоша директорага хьачутелийла, аьнна. Шеко яц, из Iалаьмате ниiсса а пайдане а гIулакх да. Из опыт, хетаргахьа, накъаяргъяр района кхьгча боахамашта а.

Ш. ХУСЕЙНОВ.

ТЕХНИКА ТОАЕШ ЛАТТ

БIаьсти кхашка болх бе беза техника тоаелга биззача боараме дIадода Ачхой-Мартановски района «Бамутский» яхача совхозе. Ханал хьалха ерриге техника кийчон мугIаре дIаоттаергья, аьнна, шоаш денна дош толаме кхоачашдар духьа, укхазарча механизатораша, специалисташа беррига низ тIабахийтаб цу лоархIамена гIулакха.

— Еррига а боахаме тоае езараш 18 трактор я, — яхаш, дувц совхоза керттерча инженера Сатуев Рамзана. — Царех ахаш хIанзале а кийча я. Ниiслу цхьайола оатхалаш йоацаш а. Цу тайпара моттиг хилча чIоагIа наийайоал тха токарни цех. Укхазара болхлой эшаш йола оатхал шоай кулгашца хьае ховш ба. Цо аьттув беннаб тхона техника меттаоттаяра квартальни план тIеххкхоачашъе.

Хьинаре къахьийгар кьонача механизатора Шибилов Микаила. «Т-150» яха трактор метта а оттаяь, боахаме цхьацца гIулакхаш деш ва из. Цо санна чехка тоаль яьккхар ший «болата алача» Сельмурзаев ГIаьрсе а. Цу тайпара техниках «садоалаш» бола нах укхаза кIезига бац.

* * *

Бамутцашта тIехьа ца бусаш, къахьегаш ба лоаллаха уллача «Орджоникидзевский» совхоза механизатораш а. Цар декхар — Iан замалахь 27 трактор, кхо комбайн, еррига тIехьатосса инвентарь тоаелга.

Дика дIадоладеннад гIулакх. Тоаль яьннай ворхI трактор, кхо комбайн, дукхагIйола тIехьатосса инвентарь. Ремонт мишта яьй хьожаш пхи саг чувоагIа лаьрххIа комиссии вIашагоIъеллай совхозе. Цун кулгалхо ва боахама керттера инженер Цыкаев Ваха.

Техника тоаеча хьинаре къахьегаш ба механизатор Лабазанов Алсбик, слесараш Хаджиев ТIаус, Абдулкадыров Бауди, кхыбараш. Шоай декхар хIара диййнахьа 110—150 процент кхоачашду цар.

Техника меттаоттаеча болх беш кхо звено я. Царна юкъе йоаржаьйча социалистически яхье котбаьннарашта мах бола совгIаташ, ахчан премеш тел.

В. КУРБАНОВ.

«Чечингагропром строй» производственни объединене МПМК-1 гIишлонхоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ба прораб И. А. Саламови хьалха латтача гIишлонхой бригада мастер Мадагов Руслани. Уж керте латтача гIишлонхой коллективаша дакъа а лоацаш, республике хьалъяьй дукха гIишлош. Царна юкъе да Урус-Мартане хьалдаь пхезза вIаштIара даь цIенош, Рошни-Чу хьалъяь 624 дешархочоа моттиг йола юкъера школа, кхы дуккха йола объекташ. Уж шиъ керте латтача къахьегама коллективаша массаза тIеххкхоачашъю пачхьалкхен планаши тIаийца социалистически декхараши.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): прораб И. Саламов, мастер Р. Мадагов.

Л. АБДУРЗАКОВА сурт.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДУ

Къаьстта дика къа а хьегаш «Грознефть» объединенена чуйоагIача предприятешта юкъе яхье хадданза хьалха латташ хьайоагIа «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазови управлене коммунистически къахьегама коллектив. Цхьаккха бутт дIабахийтабац цо укх шера ше тIаийца декхараш дикка тIеххкхоачаш ца деш. Деррагача технико - экономически хьокхамий шин шера план 13 ноябре кхоачаш а я, хIанзлехьа пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цо кийчъяьй нонагIо продукци.

Шоаш даьхача къахьегама толамех кхоачамбаь а ца Iеш, хьинаре къахьегаш ба управлене болхлой укх деношка а. Шоай потребителашта газ дIаяхийтара план а ханал цхьа бутт хьалха кхоачашъяьй цар. Ер шу доладелча денз-оттабаьча боарамал дукхагIа потребителашка дIакхачийтай цар 120 миллион кубически метр гази 19 эзар тоннал совгIа газови бензини. Массе а тайпа продукци дIаяхийтара шера план кхоачашъярах рапорт делар цар лахлагIча декабре. Ер бутт бовлехьа тIадоагIача шера чотагIа цар кхы а дIайохийтаргья бIаьш эзараш сомий маьха тайп-тайпара продукци. Дикка тIеххкхоачашъяьй управлене коллективо къахьегама овсарле лакхъярен хьаеча продукцега дIадодар лохдарен шера план а.

Цхьаккха цех е участок яц укхаза пачхьалкхен плани тIаийца декхараш кхоачаш ца деш. Белгальяьнна дика къахьегаш я Балаяц Александр, Заругаев Валентин, Дагоев Борис, Лисицкий Александр керте латтача цехий коллективаш,

ЧIОАГГIА БАРКАЛ ОАЛ

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиумеи СССР Министрий Советеи доккха баркал оал Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизарца дувзаденна ловца баьккхача а моаршал дайтача а советски доазол дехьарчеи гражданашта, пачхьалкхени общественни организацешта, партешта, боламашта, правительствашта.

Сийлахь - боккхача Октябра юбилей езъяр геттара йоккха событи а хинна дIаэттар. Цо къаьгга хьахьекхар советски халкъо баь исторически никъ чоалхане а сийлен а хилар, вайна карагIдаьннача доккхийча а дунен лоархIам болча а гIулакхаша вай дIадахачун уйла ярай дIадахар дашхарай долча кердача доазошта дахар.

Болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце, ветераний, кагирхой викалаша дайтача моаршалаша хьахьекхар цар перестройка В. И. Ленина идеяш, Сийлахь-боккхача Октябра идеяш санна бокъонца кхоачашъе езалга кIоаргга кхетадеш хилар, иштта из советски наьха лакхача политически хьинара, духовни безама дола къаьгга тешал хилар, парте XXVII съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш, перестройка яра, вай вахара ерига сфераш кердаяхара бола парте никъ кхоачашбеча шоай дакъа юкъедахьа гIортар. Цу дог айдолийтача документашка кердача низаца хьагучаяьлар советски патриотизм, СССР халкъий дохаргдоаца вежарашха дола доттагIал.

Доазол дехьарча мехкашкара дахкийтача дуккхача ловцаша, моаршалаша хьахьекхар Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизар деррига дунен тIа гIордаьнна дIахезалга. Цунца вайна гу, адамлен кхелашка, дерригдунен - исторически, хувцамаш даьр хиларах тарра, вай революци, Октябра Даьхе лархIари, машара, социальни прогресса тIехьа къовсам лоаттабечара цун хьинарера керттера лоархIами.

Оаха баркал ях КПСС-а а вежарашха йолча партей а социалистически пачхьалкхенашта юкъера гIулакхаш ма могга дегIаккхувлара, керда общество толаме хьалъяра, машар чIоагIбара хьашташ теркал а деш кхы а шерагIеи эффективнегIеи дIахьа новкъостал дара бола никъ бизза хьал а лоацаш ловцаш даьхача партештеи правительствашттеи, общественни организацешта, къахьегама коллективашта, социалистически мехкашкарча эзараш болча граждашашта. КПСС-о цIаьхха а дIакхайкаду Советски Союза дунен халкъашта юкъерча политика керттера приоритет дIахо йодача хана социалистически мехкашца леладу доттагIали гIулакхаши кIоаргдарах латташ хургхилар.

Оаха баркал ях советски халкъага, вай партега ловцаш даьхача коммунистически болхлойи, революционно - демократически, социалистически, социал - демократически лейбористски партей, массови демократически организацей, боламий кулгалхошта. Цунца цар хьахьекхар СССР идеяшцара, кхоачашъеча перестройкацара, ядерни катастрофа кхерам дIабаккхара дунен халкъашта юкъерча кхерамзлен долла хIама чулоаца система хьаяра болча КПСС наькъацара дунен общественноста лакхлуш бола безам. Оаха цIаьхха а бакъду болхлой, демократически, мукъадахара, тIема духьаларча боламийи лоIамийи хьашташ хьаллоацаш йолча партешца, организацешца тхоаш гIулакхаш леладе гIерташ хилар.

Доазол дехьарча пачхьалкхенашта керте латтарашеи правительствашеи Советски Союза, вай халкъа даьхача ловцашца хьахьекхар тIема кхерам дIабаккхара, кхыйола кардинальни адамлен юкъара проблемаш къоастаяр дезаш хилар тIехтIехьа чIоагIагIа кхетадир. Вай мехко Шийна могар дергда кхьгча пачхьалкхенашца цхьана кердача тайпара политически уйла яра кIийлен тIа уж проблемаш къоастаяра адамаш даха дисари цивилизаце прогресси Iалашъяра.

Советски Союза къахьегамхошка тхо кхайк КПСС генеральни никъ кхоачашбеча советски наьха деррагача ноахалашта йсагIаш йола турпалали денали гайтара тIахьехаш. ЛоархIаме да Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизар дездеча хана айдаь дуккхача наьха политически хьинар чIоагIдир. ХIанз перестройка кердача этапага яьннай, кIоарглуш латт демократизаце, гласноста процессаш, дIадоладеш да боахамий механизма радикальни реформаш елга. Керттердар латт беррига низ бокъонца долча гIулакхашта, мехка кхоане машаре, иразе хилийтара духьа тIатеIIа творчески болх бара тIаберзабарах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Партийни вахар: перестройках йола отчеташ

КОРТА БОЛАШ КЪАМАЬЛ ХИЛАНЗАР

Аз кхетадечох, перестройка еча партийни кулгалдарах йола отчеташ хила еза КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленум хинначул тlехьагlа хьайоагlача хана перестройка кlоаргъяра, шеръяра партийни бюрос, цун членаша. Хlара коммунисто тахханалца даьчун критически мах беш, пайда ца эцаш йиса таронаш гучайоахаш, цу гlулакха бехкебараш белгалбоахаш, дlахо данза даргдоацараш хаьдда къоастадеш, коммунисташта а парте боацарашта а тахан революционно хувцалуча вахаро дlадеххача тайпара ниса лостам луш.

Уж декхараш кхоачашдир ала йиш яц Магlалбикерча М. Горьке цlерагlча совхоза управлене аппарата цехови партийни организаце бюро отчет ювцаш хиннача собране. Бюро, цун члений балха анализ эшшача боараме критикеи самокритикеи йолаш яцар цехови партбюро секретара М. М. Коригова яь доклад. Критика кlезига йолаш дар собране коммунисташа даь къамаьлаш а. Гуш дар, лерттlа кийчо ца еш иштта лоархlаме дош дувца коммунисташ вlашагlтехалга.

Доклад йистеьнначул тlехьагlа алхха цхьа хаттар мара хиланзар коммунистий: хьанна бехк баьб партийни бюрос ханнахьа партийни взносаш дlа ца теларах? Отчет ювца ха хьатlакхаьча къамаьл де дош дехаш саг хиланзар. Лоаццача юкъа оттта сатем боха а беш, цlераш а йоахаш, къамаьл де коммунисташ тlахьеха волавелар собране председатель совхоза парткома секретарь Ханиев Тимур. Иштта къамаьлаш дир бархl саго.

Дукхагlча даькъе цар чулоацам самоотчеташ яр. Партийни бюрона, цун секретара, бюро членашта, парткома, совхоза кулгалхошта, специалисташта критика яцар. Совхозе перестройка эсала лел, из хlара коммунистагара, хlара болхлочунгара дlайолаяла езар, къаьнадар, гlулакха новкъарле ер кагде, дlадаккха деза — цу тайпара нийса уйлаш яр пренешка коммунисташа даьча къамаьлашка.

Цхьабакъда, перестройка наькъа тlа ваьнна гlулакх тоадаьр малав, къаьнача кхетамах къастанза, кердача наькъа тlа вала ца тугар малав, гlулакх тоадара новкъарле еш дар кагдара а дlадаккхара а дезаш дар фуд гойташ дацар коммунисташа даь къамаьлаш.

— Вай боахаме геттара эсала дlайода перестройка, из дlайолаяла еза вайх хlаранегара, болх беча хlара моттигера, катбаь дlабаккха беза къаьна сакхетам, дlахьалхашкахьа дахара новкъарле еш дар, хувцадала деза вай воаш, хьатlадоагlача шера хьалха латтарий мугlарашка баккха беза совхоза боахам, — иштта чулоацам болаш дар токара М. А. Мержоева, слесара М. У. Гунбева, вокхагlволча экономиста М. М. Гандалоева, вовзаш волча механизатора, дукха къахьегам эшача балхашта механизаци яра волча инженера Х. О. Гетагажева даь къамаьлаш. Цхьабакъда, къаьстта цlи яьккха критика янзар цар цхьанна а сага. Критика еш цхьа дош аланзар цехови партийни бюро, совхоза парткома, администраце балхах.

Гlишлон материалаш — хьу, кирпишк, цемент — ца хиларах хьайбаш латта моттигаш lана кийчъяра балхаш тlехьадаларах, хlанз а ерригa моттигаш кийчъяь яланза хилара, запасной оатхалаш ца хилар бахьан долаш техника бlаьстан балхашта кийчъелга эсала дlахьош хилара, 25-ча декабре техника тоаяь яккха лаьрхlа тlайца социалистически декхараш кхоачашде вlаштlехьа ца доалаш дисара, капитально тоаде дlадахьийта мотораш юха ца кхоачаш кхаь бетта хьежа дезаш хилара, материалашца совхоз lалашъелга ледара хилара хетадаь дар коммунисташа прораба М. А. Галаева, керттерча инженра М. Б. Хамхоева, совхоза директора Хь. А. Бузуртанова собране даь къамаьлаш. Цlенхашттача кхоачамбоацарашта бехке волча совхозерча сага цlи яккханзар цар а.

— Хабараш дувцарахи, ергья яхарахи перестройка хургьяц, — аьлар совхоза керттерча бухгалтера С. Ш. Аушева. — Вайх хlаране декхар да перестройка дlадеххача тайпара ше хувцалулга, шийн болх тоабелга, нах перестройка наькъа тlа боахилга. Воай балхацара леха деза вай кхоачмбоацарий бахьанаш, мамогта сихагlа уж дlадаха а деза. Шу доладелча денз из йистедаллалца хьайбаш латта моттигаш тоаеш хул вай хlара шера, дукха рузкъа дlа а дохийташ. Лерттlа хьабе беза болх, цкъа тоаьча моттиге шин кхаь шера юхаваха везаргвоацаш. Тахан укхаза дукха лоткъамаш да техника тоае эша оатхалаш яц, уж кхыча республикашкара леха езаш хул, яхаш. Укх шера вай совхозе хьаенача запасной оатхалех дlадахад 82 эзар сом. Хlаьта техника тоаеча уж дlаяхийтай 85 эзар соми маьхаяраш. Цул совгlа, совхоза складе дада 20 эзар сома маьха совхоза вlалла эшаш доаца тайп-тайпара запасной доакъош. Счетчикаш йоацаш пайда эц совхозо хих, электроэнергех. Малав цу гlулакха бехке? Тахан укхаза ери-ери совхоза хьалац, ери-ери тоъац яхараш ба, вай воаш да цу гlулакхашта бехке. Хlаране шийн декхараш перестройка дlадеххача боараме кхоачашде деза, арахьара бахьанаш а ца лехаш.

Дlахо цо белгалдаьккхар, керда шу долалуш совхоза йиззача хозрасчетагеи шешийна финансировани ярен хьалашка яла езалга, бригадни а дезала а подряд, чекови система, массанахьа хозрасчет ца хилча кердача хьалашка болх дlабохалург боацалга, уж кердадараш наха дlадовзийтара, шерагlа балха юкъедоаладара таххьаналца хьадаьр геттара кlезига долга, цу гlулакха бехке управлене аппарата цехови организаце коммунисташ, совхоза специалисташ хилар.

Керттера да баьча балхах юххера хьахулаш дар. Укх шера кlезиг-дукха дикагlа лел совхоза хьайбаш леладерий гlулакхаш. Кхоачашду пачхьалкхенна хьайбай продукташ дlаялара декхараш. Цхьабакъда, перестройка дlадехараштa lалаьмате гаьна да совхоза кхаш а хьайбаш а леладерий хьокхамаш. Массехк шу хьалха дикача фух дола кlай-lаьржа, боарха доахан доаладаь эргаяьккха я совхоза шурий-товарни ферма. Хlаьта а укх пятилетка цхьанна шера 2000 килограммага дlакхаьчаяц хlара lаттагара йоакха шура. Укх шера из дlакхоачае лерхl 2100 килограммага. Тlаккха а Россера уж доахан хьадоаладаьча боахамашка йоаккхачох ах мара хилац из. lалаьмате дукха да хьайбай продукташка дlадодар: дулха килограммага 7 сом, шурий литрага 73 кепиг. Укх шерара хьувкъам 17 центнер ялати 11,5 центнер хьажкlаши мара чуенаяц. Хlаьта М. Горьке совхозе эггара дукхагlа да хий декха лаьтташ.

Ерригача совхоза штаб лархlа йоагlаш я совхоза аппарата цехови партийни организаци. Цунна чубоагlа совхоза кулгалхой, специалисташ. Цудухьа уж чубоагlаш йолча цехови организаце декхар дар совхоза боахама керттерча доакъой балха кlоаргга анализ е, гlалаташи кхоачамбоацараши гучадаха, уж дlадахара наькъаш лаха, кердача тайпара болх белга хlара коммунистагара, кулгалхочунгара, специалистагара цlенхашттa хьадеха.

Бакъда, халахете а цехови организаце собране из хиланзар. Собране уж а кхыдола а кхоачамбоацараш белгалдоахаш къамаьл дир КПСС Магlалбика горкома шоллагlча секретара М. Б. Акмурзиева.

А. БАСИЕВ.

Сменни декхараш 110 процент кхоачашдеш я Грозненски ремонтно - механически заводера В. В. Гордеева кулгалдеш йола бригада. Шеко яц шин шера задани цу бригадо тlеххоачашъергхилар. Заводе яьржача социалистически яхьс хьалха латташ ба слесараш - сборщикаш Корниенко Виталий Николаевич, Шишпонов Василий, маляр Андриянова Анна Николаевна.

СУРТА ТlА: В. Н. Корниенко, В. А. Шишпонов, А. Н. Андриянова.

И. ПЛИЕВА сурт.

ШИРДАЬННАЧА ГlУЛАКХАШЦА — ЛИРА КЪОВСАМ

ЗАМАНЦА ТАРЛУШ ДОАЦАР

Заманца тарлуш йоаца, ширдаьннача гlулакхий ларда тlа советски законаш телхадеш йола моттигаш дукхагlа хул Галашка, Серноводске, Карабулаке, Орджоникидзевская яхача станице.

Цхьаболча наха мотт законашца тарлуш доаца хlама ше дича, суде а ца кхоачийташ, моллаша, боккхийча наха дlадерзадергдолаш санна. Из бахьан долаш доккхий зенаш ду шоашта а гаргарча наха а.

Къаьстта дукха нийслу мехкарий удабеш, дукха истий кхувлаш.

Масала, Галашка вахача С. Гулиева шийн гаргарча сагаца — Р. Гулиевца барт а баь, М. Дзейтова йодаьй. С. Гулиев суда хьалхашка жоп дала дезаш нийсвелар. Цхьабакъда, Р. Гулиев бехктокхамах кlалхарвала гlерташ дукха лийлар милицех лечкъаш. Тlеххьара а суда хьалхашка эттар. Советски закон толхадарах набахта чуваллара кхо шуи ялх бутти ха техар цунна.

Орджоникидзевская станицерча Л.-l. А. Ганиева 1964 шера регистраци а еш, А. Х. Ганиева йоалайир. Цунцара регистраци дlа а ца йоаккхаш, 1980 шера шоллагlа сесаг — Л. С. Мержоева йоалайир. Шинна сесаго даь бераш а да, цхьа боахам а лелабу. Советски законагlа ца доагlа из нийрча гlулакхдарах суд йир цунна а.

Бракахи дезалахи долча РСФСР кодекса 148 статьяга хьежжа, даь бутт балалехьа регистраци е еза бера. Бакъда, тlехьагlа хургдолчун уйла а ца еш, из деш бац дуккха дайи ноанойи.

Краснооктябрьски юрта яха Алиева Сахрат 1961 шера Алиевга маьре яхар. Керда хьахиннача дезала регистраци янзар, Сахратага паспорт ца хиларах. Хlаьта 16 шу даьлча из цунна денна хиннадацар, яь тешал доацандаь. 13 бер даьчул тlехьагlа — 1985 шера бlаьсти мара паспорт даланзар Сахрата. Цу шера мара маран цуннеи юкъерча брака регистраци а йинзар.

Цул тlехьагlа медицински справкаш а йоахаш, берашта тешалаш хьанийдир. Хlаьта 1962 шера ваь цар вol Алиев Хасмохьмад паспорт а доацаш, Советски Эскаре гlулакх де вахар. Цlавеначул тlехьагlа военни билетагlа мара паспорт а даланзар. Иштта долча кхоачамбоацарий керттера бахьан да, законаш кхоачащделга халкъа депутатий юртий, станични Советий исполкомаша тоъал дlа ца дехар.

Мехкарий шоашта дукхабезача кагийча нахага байдда маьре ухаш моттигаш нийслу. Цу тайпара саг йигача таlазар де, из бехктокхаме оза lаьдалга дехаш хул йиlий гаргара нах, шоашка ца а хоатташ из маьре яхарах. Цу наха ха деза, шераьза а йолаш саг йигача зlамигача сага бенхам бар духьа доацар дувцараштa РСФСР Уголовни кодексагlа шин шера набахта чувалла, е цу юкъа халкъа гlишлош хьаеча болх байта суд е бокъо йолга.

Карабулаке яхача Я. М. Мургустовас районни ОВД каьхат яздаь хиннад, шийн йоl Л. М. Мургустова малав ховш воацача маlача саго нисагlа йодаьй, аьнна. Цхьабакъда, милице болхлоша техкача гучадаьннад, Л. М. Мургустова ше раьза а йолаш Х. Ю. Хучбаровга едда маьре яха хинналгеи из хьанга яхай нанна ховш хинналгеи.

Бlалха тlера а боахаш милице болхлой кхестабарах, шийна ховшше доацар дувцарах суд е йоагlар Л. М. Мургустовайна. Цхьабакъда, законаш ца ховш а духхьашха далийта гlалат а доландаь йиттар бехктокхаме ца оазаш.

Маьре йодача йоlах цун даьша урдув даккхарах суд льяц укх тlеххьарча хана. Хlаьта а из даккхац, аьлча, харц хургда. Даккха-м доаккх, цхьабакъда, къайлагlа чакхдоакх из гlулакх. Цунца цхьана, иззамо моттиг хоаелча, советски законага хьежжа бехкебараш бехктокхаме а оз. Масала, Х. Л. Белхароева Р. Дайшиговга маьре яхача гучадавлар, йиlий даьша цунах 1700 сом ийцалга. Прокуроро яьча искагlа из ахча пачхьалкхенна пайдана хьадаьккхар.

Бракахи дезалахи дола РСФСР кодекса граждански хьала акташта регистраци яра инструкцега хьежжа, саг кхелхачул тlехьагlа кходи далалехьа, из валара регистраци е еза. Цхьабакъда, из ца деш дукха моттигаш гучаювл. Иштта из нийслу, юрта Советий исполкомаша тёркал а ца деш, кашамашта доал делга дина керттелаттарашка дlадаларах. Духхьал цхьан Серноводске дlаязваь хиннавац венна 24 саг. Из ца дарах цхьаболча наха тlехьагlа хало оз, цхьабарашта пачхьалкхенна «киса» кхувда а аьттув лу.

Масала, Серноводске ваьха Мичиев Ахьмад дlаваьначул тlехьагlа кхойтта шу даьлча, цун нана льготни условех пенси яха йиш йолаш нийсделар. Цхьабакъда, вol кхалхара регистраци яь хиннайоацандаь пенси луш хиннадац. Цудухьа цу гlулакха тешал деш йола справка яккхара суде ухаш дукха къахьега дезаш хилар из.

Шийн нана кхелхачул тlехьагlа, из дlаьнна хилара регистраци а ца яйташ, ворхl бетта цун пенси нийдаьд йоlо — Серноводске яхача Магомадова Хийжана. Нестеровски станице ваьха Богатырев Джабраьил кхелхачул тlехьагlа, кхаь бетта цун пенси нийдаьд Богатырева Мумината. Джабраьил дlаваьнналга ховшше, пенси нихьад почтальона В. Махоткинас. Кхухьаргдацар шийна хlамилг йожаш хиннаецаре. Серноводске ваьха Алдамов Салман кхелхача, из дlаваьнна хиларах шийн ханнахьа регистраци яь хиннац. Долче, почтальона Дандаева Заринас шин бетта доагlа цун пенси шийна дитад.

Почтальонаша пенсеш лечкъаделга цар начальникашта ховш хиннадац, аьлча а, харц хургда. Хlана аьлча, пенси дlаденнача ведомоста тlа кулг яздаьр малав хьежача кхоачам бар царна къоал гучадаккхара.

Дина культех дола законодательство телхадеш а моттигаш я районе. Юрташка вlашагlбетталуш ба тайптайпарча сектий мурдаш. Царна юкъе хьинаре дакъа лоац Галашкарча А. Ю. Арапханова, Х. С. Гулиева, Краснооктябрьски юртара болча М. Ю. Галаева, А. М. Дзангиева, М. С. Дзангиева, Э. А. Пидиева, Серноводскерча Х. Вагапова, М. Абубакарова. Белгалдаккха доагlа Вагапов Хасмохьмад 25 шу доаккхаш набахта чуваьллалга. Суд яь набахта ваьллав М. Абубакаров а.

Ламаз дара а кхы тайпа бусаба обрядаш чакхъяхара а лаьрххlа цlа хьадийллад районе. Цхьабакъда, лакхе йийцача секташта юкъебоагlараш цига ухаш бац. Законаш телха а деш, шоаш дер къайлагlа ду. Цар дечоа духьала бац бусалба обрядашта хьадийллача цlен кулгалхой а.

Цу тайпара нийрча гlулакхаш хургдацар юрта Советий исполкомаша шоай декхараш дизза кхоачашдоре.

С. МАЛСАКОВ,
Сунженски района прокурора вокхагlвола гlонча, юстице эlамагlвола советник.

КПСС обкома пленума кийчо еш

ПЕРЕСТРОЙКА:

КОММУНИСТИЙН КЪАХЬЕГАМХОЙН УЙЛАШ, ЦАРНА ХИЛЧА БАКЪАХЬА ХЕТАР

ХlАРАНЕ — ШЕ-ШИЙНА

Кастта хургйолча КПСС обкома пленуме хьоадича бакъахьа хетар сона ер дош. Лоацца цун чулоацам башха хьожаргва со.

Шийн тайпара справочни бюро хила йоагlа моллагlа йола СССР Госкомстата чуйоагlа орган. Тха районни отдел а хила езаш я цу тайпара справочни бюро. Ерригача районе мел долча хlаман цифрай информаци яла езаш да тхо тайп-тайпарча инстанцешта. Цудухьа тхона ха деза дерригa а: бетта, квартала, шера районе мел электросверлилка арахийцай, кирпишк хьаяьй, бер даьд, промышленносте а юрта боахаме а мел болхлой ба, масса газет е, журнал кхоач хlара цlагlа, иштта дуккха кхыдола хlамаш а.

Таханарча дийнахьа тхо из декхар кхоачашде йиш йолаш дац. Хlаране шийна хеттача, эшшача тайпара лелаю статистика, районе центральни статистически отдел вlалла йоацаш санна. КПСС райкома, райисполкома моллагlа йолча отраслера цифраш эшаш хилча тхога тох телефон. Тхога дlаяла цифра хилац. Тlаккха телефонаш дlа-хьа етта, машинаш дlа-хьа хехка, бехкаш дlатlа-хьатlа дехка болалу районе.

Законага диллача хlара предприятера, организацера шийн графикагlа йиллача ханна отчеташ кхача еза тхога ерригa а пункташ чу а лоацаш. Бакъда, из закон кхоачашдеш цаl кулгалхо вац районе, е царга из кхоачашдайта оарцагlвоалаш саг а вац. Тхо тоха-м лургдар, нагахьа санна царга оахош яххар дайта тха цхьаккха а бокъо яларе. Дехар де-м бокъо я тха, цар ладувгlе...

Мегацарий цу тайпара кулгалхой партийни lаьдалагlа цкъа мукъане меттабоалабе, статистически отчетность lаьдала чlоагlа лоархlаме гlулакх долга царга дlахайта?

Дукха предприятеш, организацеш, учрежденеш я районе вlалла тхога отчет хьа ца кхоачийташ. Телефонаца шо-шоай инстанцешка; ер даьд оаха, аьле, отчет а яле lадда lа. Дика хургдар, нагахьа санна республика, района эшаш йола цифра тхога гlолла мара дlаэца йиш хургйоаца порядок оттайича.

С. АЛМАЗОВ,
Назрановски района статистически отдела инспектор.

Гола мел тохача — заправка

Кооперативаш — наха чlоагlа эшаш, lаьдала низ дlа ца кхоачача метта наьха хьашташ кхоачашде аьнна вlашагlъехкаш я. Цудухьа вай мехка шерра хьал а лаьцад из керда, пайдане гlулакх.

Наьсархой а ба цу юкъе дакъа лаца гlерташ. Юхьиг дlайолаеннай. Бакъда, из юхьиг хlанззе а цхьан оагlора гlерта йолаеннай. Хьалхе а теркам геттара тlабахийтача бакъахьа хет цу гlулакха, из геттара гlордалалехьа. Уж кооперативаш вlашагlйохкача наха эггара хьалха дагадоаллар — шоашта хургбола пайда ба. Хилийта, дика да. Хlаьта наха хургбола пайда а биц ма бе, нагахьа санна царна гlулакх де уж lоехкаш яле.

Массехк шу хьалха шин заправка мара яцар районе. Тоъа а тоъар уж, аргlагlа машинаш а латтацар (цул тlехьагlа сел дукха lотlа а кхийттаяц уж). Бакъда, хlанз укхаза урагlъяха а урагlйолхаш а латт уж кхы а. «Бензина» кооперативаш дагаръе веннар — чотах тувлалургва. Масала, Тlой-юрта бодача наькъа тlа (7—8 километр) кхоъ я. Хlара шин километр никъ ме бу заправка е йиш йолаш ва водитель.

Цхьаяраш хьал а ялехьа социаьй, яхаш хабар арадаьннад. Хlаьта а уж-м жlале нускалаш мо урагlъух.

Наха чlоагlа эшар (юрташка а городе а) кулг-говзал йолча наха вlашагlъехка техстанцешта тара йола машиний моторащ тоаду, кхыдола чоалхане технически балхаш ду кооперативни мастерскеш, парикмахерскеш, вlамига пхьоалленаш, газоэлектросваркай, хlаьта лото-раш ду пункташ, баьцадаарий ларекаш, фатагеи, кlир, кхыйола цlенноаношта эша хlамаш йохка тикалгаш, кхыйола цу тайпара объекташ. Мастераш шортта юрташка а городе а, вай ювца уж объекташ хьаелла ховргдола организатораш а ба. Хlаьта гуш бац уж а вожаш а. Цхьабараш цхьаннахьа регистраци а ца еш, шоай коашкарташка къайлагlа балхаш деш, хlама йоаккхаш ба, вожаш базаро дlаозабаьб.

Уж кооперативаш хьаелла, аьнна, дагадохар-м къа ца хьегаш йоаха доходаш совцае а, уж «пхьараш» наха а шоашта а пайда хургболча сферана юкъеозар духьа ма дий.

Цу кегара бахьан а ховш да. «Организатораш» бехке бац. Байдда райисполкоме е горисполкоме бахе, шоашта хетташ йола объект хьаелла, хьалъе, аьле, бокъо а яьккхе цар шоай болх дlаболабу. Цига царга доаггlаш дар дlаоалаш саг вац: из объект еза е езац района. Вешта аьлча, кооператораша дер фуд, дича бакъахьадар фуд оалаш тохкаш дац. Хlаьта наха эшшача оагlорахьа цар хьинар тlадерзадеш да вац. Цудухьа урагlъух районе lаяха наха дукха ца эша заправкаш.

Укх деношка Экажкъонгий-Юрта а болабеннабар лаьтта чу а лаьца, цу тайпара «кооператив» йилла. Тlаккха: тхона-м доахан дlалахка а мича тоъ ер лаьтта, аьнна юрт оарцагlъяьлча, сецар.

Кооперативаш эшаш я, нагахьа санна дуккхача а наьха хьашташка хьежжа а тайп-тайпара а уж хуле, хlаьта цар гlулакхашта координаци еш цхьа да а хила веза.

Нийса хургда, аьнна, хет: нагахьа санна кастта хургйолча КПСС обкома пленуме дувцаргдолча деша юкъе из гlулакх хьоахадича.

М. КАРАЕВ.

Къахьегамхошта гаргагlа хила

1988 шера январе перестройкана кулгалделга дувцаш йола КПСС Нохч-Гlалгlай обкома пленум чакхъяккха лерхl.

Цунца дувзаденна КПСС обком кхайк коммунисташка, республика берригача къахьегамхошка, пленум кийчъеча хьинаре дакъалацар дехаш КПСС обкома бюро, секретарий балха хьаькъехьа шоашта хетар а хилча бакъахьа да, аьнна хетар а алар.

Цудухьа сайца балха болча наьха цlерагlа а сайна хетар а ала лов сона.

Тхо болх беш да Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза мехмастерске. Тха балхах тийша да дуккхагlдолча даькъе юрта боахамера хьал. Оаха техника тоаярга хежжа дlаболалу кхашкара болх а. Из техника шин ханнахьа тоае вlаш-тlехьдалац тха запчастеш кхоачам боллаш ца хиларах.

Хlаьта цу гlулакха тайп-тайпара бахьанаш да. Тхона йоагlаш йола запчастеш тхога хьакхачац, уж спекулянташка ши мах а боаккхаш йохкаш я. Мичахьара ух царна уж?

Цхьаннена а къайле яц, вай мехкарча заводашка кхоачамболаш запчастеш арахецаш хилар а, уж кхача езача ца кхачар а.

Тхоай ха а низ а ца кхобеш колхоза хьалхашка латташ дола декхараш дикагlа кхоачашде гlерташ да тхо. Ца тоъаш йола запчастеш миччахьара лехе а, lалаш а еш, техника кийчъю оаха. Иштта къахьегаш доахкача тхона сарахьа чудаьхкача кхыметтел яа маькх йоацаш моттиг а нийслу, шийн ханнахьа тика тlа из хьа ца яхьандаь.

Хlанз вайна махарра шекар тоъаш дац. Хlаьта а, галех 65 — сом а дехаш, из дохкаш спекулянташ лелаш хул юрта.

Вай вахара юкъера массавар оарцагlа а ваьнна, дlадаха деза саг нийрчавоаккхаш дола хlамаш.

Царех я спекуляци а иштта кхыдараш а.

Цудухьа КПСС Нохч-Гlалгlай обкома болхлой кастаста къахьегамхошца вlашагlбетталуш, цар хьашташ довзаш хилча, уж кхоачамбоацараш дlадаха аттагlа хургдар.

Вай советски къахьегамхой кхетам а низ а чlоагlа ба, цудухьа вайна могаргда вахаре новкъа мел дар дlадаккха.

А. ЖУРАВЛЕВ,
колхоза механизатор.

Къона пропагандист

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене номер 21 йолча столове заведующи Шаталова Любовь Васильевна къона пропагандист я. Шоллагlа шу мара дац цо комсомольски политдешара опорни школе занятеш чакхйоаха. Цхьабакъда, цу лоаццача хана ше дикача оагlорахьара дlайовзийтай цо.

— Укх шера бlаьсти мара йистеяьккхаяц аз КПСС Грозненски горкомерча марксизма-ленинизма университета марксистско-ленински этика факультет, — яхаш дувц сона Любовь Васильевнас, — Пропагандистски балха тlа накъаяргйола знанеш яла гlерташ дукха къахьийгар тха хиннача преподавателаша. Вахара накъадаргдола дукха хlамаш довзийтар цар тхона.

Любовь Васильевнас кулгалду марксизма-ленинизма лардий комсомольски школа «Мохк социально-экономически дегlабоагlалга сихдар — КПСС стратегически никъ» яха курс lомаеш я.

Ладувгlашбарий творчески уйла дегlайоалаяра тlаберзабаь ба школа керттера лостам. Из метод дагадохарагlа хержа яц пропагандиста. Цо таро лу наьха профессиональни говзал мел лакха я ха а, балха специфика ца бувзам болаш хилийта а.

Теоретически знанеех практически пайда эца вlаштlехьдоалийт цу гlулакхо.

«Общество дегlайоагlача хана сага фактора лоархlам лакхбалар», яхаш яр аргlанарча заняте тема. Екъа цифраш юкъе а ца йоалаеш вахарера хаьдда масалаш доаладеш чакхъяьккхар из пропагандиста. Масала: ОРСа чуйоагlача шин тика балха анализ яра декхар оттадир Любовь Васильевнас ше кулгалдеча группана. Цу тикаех цаl хадданза план кхоачаш ца еш хьайоагlа, хlаьта шоллагlаяр массаза а дикагlчарна юкъе я.

Тохкам бича гучадаьлар план кхоачашъелга, дукхагlча даькъе, тика болхлой нахаца lимерза хиларах, товарашта оформлени еча эстетика лелаярах тийша долга. Хlаьта пачхьалкхен задани кхоачашъеш хиннача тика коллектив чlоагlа барт болаш, хlама эца баьхкача нахаца а шоайла а lимерза, цхьоагlо йолаш хиларца йовз. Цудухьа ладувгlараша белгалдаьккхар, моллагlча гlулакха тlа эггара лоархlамегlа яр сага фактор хилар.

Дукха ха йоаццаш керда тема lомаеш бар ладувгlараш. Аргlанара заняти дlайолаелча шийн коллектива балха опытах дийцар, СССР 50 шу дизара цlерагlча грозненски химически заводерча столове повара Л. Хатаевас. Из коллектив ОРС-е эггара хьалхарчарца бригадни подрядагlа къахьега йолаенна рех я. Наха кхетадергдолча тайпара дийцар цу кердача метода совленех, цох доалача беркатах.

Из заняти чакхъяьнначул тlехьагlа школа комсомольцаша шоай столовешка боккха агитационни болх чакхбаьккхар. Хlанз ОРС-а чуйоагlача ерригача столовеех нийсса ахаш бригадни подрядагlа къахьегаш я. Из а Любовь Васильевнай кlезига дакъа юкъедолаш гlулакх дац.

Мохк социально-экономически даькъе сихагlа дегlабоалабара декхар чlоагlа лоархlаме латт тахан. Из къаьстта дика кхетадеча нахах я пропагандист Л. Шаталова. Теоретически знанеш практически гlулакхашта юкъе йоалае гlерташ шийн низ хьинари кходац къонача пропагандиста. Цу атта боацача балха тlа цун камаьхал ялар лов вайна.

З. АЮБОВ,
тха штате воаца корр.

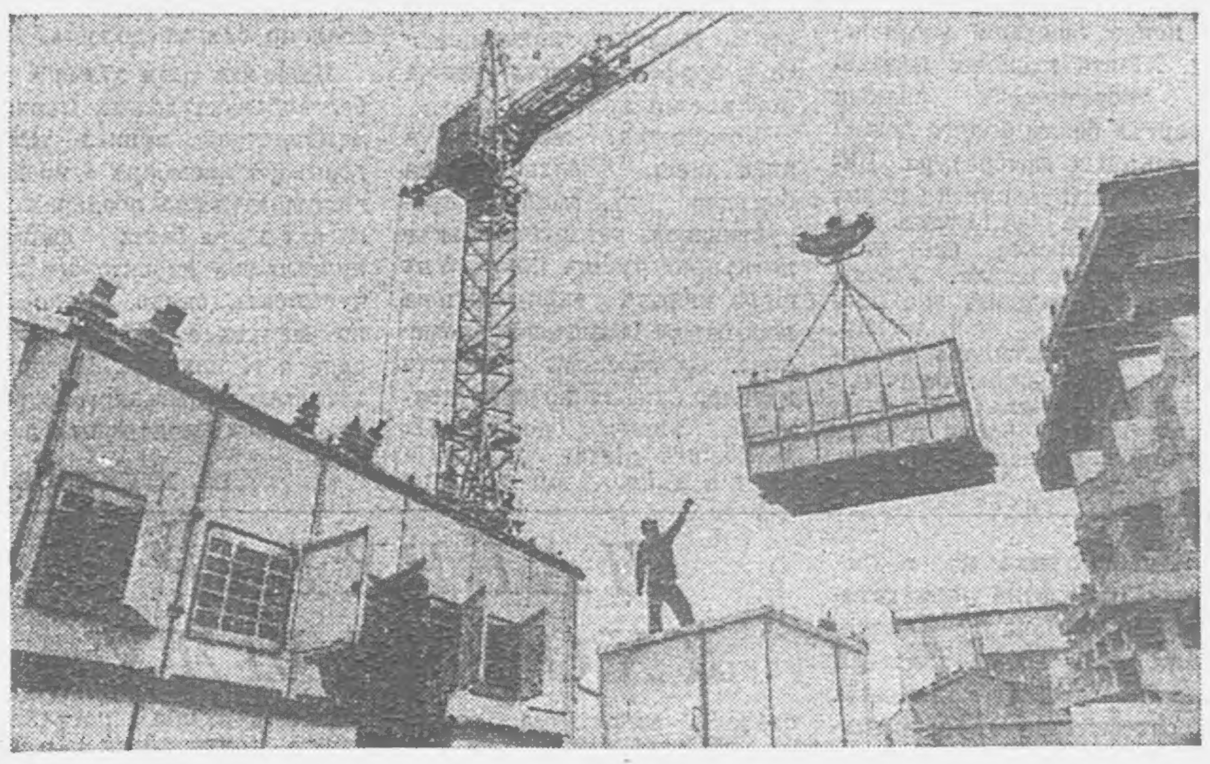

КУЙБЫШЕВ. Янбурга, Ямала районашка болх ба лаьрхlа къайлача типа гlа трансформаторни подстанцей керда блочни комплекса хьае йолаеннай «Электрощит» яхача завода коллектив.

Хlара цу тайпарча станцеш цхьа 100 эзар саг вахa поселок электроэнергеца lалашъе могаргда. Блочни конструкцеш станцеш моттиге дlаяхьара, из бlаьнашъ йолаера шоай аттача боаккх.

СУРТА ТlА: Заполярьерча мехкалъта доккхачара лаьрхlа lойоахаш латт трансформаторни подстанци.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА, Н. НИКИТИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАЧА НАХАХ

ЦУН ОАМАЛ

Тха машин Назранера ТIой - Юрта бодача новкъа яьлар. Городал хьаарадовлашехьа духьалъэттар хоза гуйран сурт: маьлха зIанараша лепаеш, IажагIйнйрза, цхьатарра хьу санна нийсса хьаллатар кхаьча хьажкIаш. Из кха бIаргадайча дагадехар: «Боккъонца бола шоай гIулакха говзанчаш ба-кх укхаза къахьийгараш».

Сона ховш дар из кха хий дехнаш доацалга а, хIаьта укх шера республике кхыча моттигашка санна, Назрановски районе аьхкий йокъал лаьтталга а. Малаш-б иштта дика хьувкъам кхебаь говзанчаш? Уж бар «Назрановский» совхоза Оздоев Хьамзата кулгалдеча хьажкIаш лелаеча звено механизатораш.

Тхо хьакхаьчача кхай йисте, цхьан моттиге вIашка а эза, тайп - тайпара техника латтар: хьажкIаш чуэца комбайнаш, тракторащ, машинаш. ХIаьта тIа-тIа техника кхы а дукхагIа гуллуш яр. Механизатораш хьувкъам чуэца кийчлуш бар.

— Кхоана сецца ер кха чуэца долалургда тхо, — аьлар укхаза тIаниисвеннача совхоза директора Б. Дударова.

ХIаьта звеньевой ше воацаш вар. Хьамзат цу хана трактораца Джандигов Беке кулгалдеча шекара свеклаш кхееча звенона новкъостал деш вар. Юххера цига коравир тхона Х. Оздоев. Хьамзат ший техникаца свеклаш хьаоахкаш воаллар.

— Йоачаш йолаелча чIоагIа хала да свеклаш хьалохьае, — йоахар Х. Оздоева. — ХьажкIаш чуэца доладаллалца кIеззига мукъа ха яьннай сона. Цудухьа сай трактора копалка тIехьа а тесса, цу юкъа свеклаш лелаераштa новкъостал де лаьрхIар аз.

Оздоев Хьамзата звено къахьегаш я коллективни подрядагIа. Из цхьанне а декхарийла ваьвацар свеклаш лелаерашта новкъостал де. Бакъда, къаьна механизатор ше Iеваланзар лоалахошта гIо эшалга хайча, царна оарцагIа ца воалаш.

—Шун коллектив подрядагIа болх беш а ма йий, хIаьта хьай звенона хьалхашка оттадаь декхар дизза кхоачашдича хьога саго ала хIама мичад, тIаккха фу дагадеха кхаьчав хьо укхаза? — аьнна хьаттача, Хьамзата жоп делар:

— Цхьаболчарна мотт коллективни подрядагIа къахьегаш хилча, духхьал ший бригада, звенон гIулакхаш лерттIа лeладича дIаходолчоа мукъавоалаш санна. Сона хетаргахьа, цу тайпарча наха подряд харцахьа кхетаю. ХIана аьлча, подрядагIа болх беш вар, аьнна, кхычарна новкъостал дар нийса лархIа доагIаш да. Тхо цхьан боахаме къахьегаш ма дий. Цул совгIа, из укхаза баь болх звенон чекови книжка тIа дIаязбергба. Долче, се мукъаволча хана аз къахьийга даьнхар тха звенога кхоачаргда.

Уж дешаш, хетаргахьа, кхы дашха а эшац. Цар къаьгга хьагучйоакхх Хьамзата оамал: шийчох санна еррига а коллектива гIулакхашта бала кхачар, дог лазар, ше производства да хилара уйла лакха хилар. Цу оамалга из цхьан дийнахьа ваьннавац. Цун йоккхача къахьегама, вахара опыто чIоагI а дир, бакъ а дир цхьа хIама: гIулакх лерттIа дIагIоргдац, нагахьа санна коллектива юкъе хIаравар шийх производства да а хеташ къахьегаш веце. 30 шу совгIа ха я Оздоев Хьамзат укх цхьан боахаме хьаьнала къахьегаш хьавоагIа. ХIаьта ше болх беш яьккхача цу йоккхача хана массаза а хьажкIаш кхееш хиннав из. Цудухьа йоккха опыт Iоаьйй цо из культура лелаяра. Шеко яц, иштта лакха балха говзал хиларо кхаргIдоалийт цунна хIара шера лакха хьувкъам кхебе. Из духхьал Х. Оздоева звенон аьттув хинна а Iац. Тахан еррига а совхоза хьажкIаш лелаераша доахача толамех а, цар говзал лакхъяларах а доккха дакъа доал Хьамзата.

ХIана аьлча, боахаме атта коллектив кооргъяц цунца цхьан хана болх баь, цо хьажкIаш кхеяра говзала къайленаш йовзийта, лаьттанцара безам бовзийта воаца механизатор юкъе воацаш.

ХIаьта ше, сона дерригахов, аьнна, ца соцаш, дIахо а цахаддаш балха говзал шаьръеш, хьувкъам кхы а лакхбара керда наькъаш лехаш хьавоагIа Х. Оздоев. Ма дарра дийцача, из беррригача а боахаме белгалвоаккхар да массаза а кердачоа, пайданегIчоа тIаккхувш хилар. Цу духьа совхозе эггара хьалхарчарца кхетайир цо коллективни подряда совленаш а. Из юкъейоалайича коллектива гIулакхаш кхы а дикагIа дIадахар. ХIаьта, Хьамзата хетачогIа, цун къахьегам вIаштIехьбаккхара кердача форма керттера совле я, цо хIаране бехктокхам айбар, ше производства да хилара уйла хIараиена чуйоссийтар.

Бакъда, цу тIа а сацанзар звеньевой. Из дIахо вахар.

— Коллективни подряд юкъе ма йоалайингте дерригa а вIаштIехьдаьлар аьлча, нийса хургдацар, — дувц Х. Оздоева. — Укхаза а нийсъелар тайп - тайпара проблемаш. Миштта къоастаергъя уж? Фу де деза подряда нийзах бизза пайда ийбо вIаштIехьдоаккхаргдолаш? Уж хаттараш шийна хьалхашка оттадир коллектива хIара члено. Тхоайла, совхоза администрацеца, боахама а РАПО а специалистащца, района опыт йолча къаьнарча механизаторащца дагадаьлар тхо. ТIаккха корабир нийсагIбола никъ — балха юкъейоалайир чекови система. ХIанз звенос хьийга къа доврг ца хиларах тешам бар. ХIана аьлча, хьабаь болх берригa а оахош чекови книжка тIа дIаязбу оаха.

Хьаденар, дIадахар, хургдар — цу дерригнена а коллективо доал ше деш хиларо дикагIча оагIорахьара Iаткъ балха. ХIана аьлча, цо наьха балхацара безам совбаьккхар, из бухсоцщаш хьахулар дукхагIен дикагIен хилийтара тIабахийтар. Творчески леладе баьлар механизатораш шоай гIулакхаш.

250 гектара тIа кхейир укх шера Хьамзата звенос фуна лаьрхIа хьажкIаш. Атта хиланзар царна карара шу. Из дIадолалушше, духьалъувтта йолаелар цхьацца халонаш, проблемаш. Масала, фу а доацаш тIехйоалаш яр хьажкIаш дIае еза ханаш. Бакъда, из хьадеча а сихбаланзар механизатораш. Сабардир лаьттан тIоадал ший боаррамагIа хилалца. ТIаккха хьажкIаш дIаювча хана царца цхьана юкъейихьар удобренеш. Цул тIехьагIа, дий-бийсен ца къовсаш, шоай кхайна лерттIа доал де баьлар звеньевой, цун коллектива чубоагIа механизатораш С. Муцольгов, С. Дидигов, Х. Шанхоев. Цо вIаштIехьда лийтар еррига технологически процессаш ханнахьа чакхъяха. Суперфосфат яха, са доалачел зене йолчен хIамашта духьала етташ йола молха а тохаш, культиваци йир. Цкъа даьха а ца Iеш, шозза махкаш даьхар. Цудухьа оасар доацаш, цIена дар хьажкIий кха.

ЧоалханегIа йола операцеш звеньевойс шен йоккха балха опыт йолча С. Муцольговеи чакхйоахар. Хаоттама хьалаш во хиннадале а хьажкIаш дика хьийкъар. Цунах къаьгга дола тешал: план 29 центнер йолаш хIара гектара тIара 80 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар звенос укх шера.

Иштта хоза къахьегама совгIат дир Октябрьски революце ордена кавалер волча Х. Оздоевеи цун звено членашен Октябра 70 шу дузача дезача денна. Хетаргахьа, из тIеххьара а хургдац. ХIана аьлча, хIанзза а хургболча хьувкъама уйла еш, цунна тешшаме лард йоллаш боахк Х. Оздоева кулгалдеча коллектива механизатораш. Вешта хила а йиш яц, ший гIулакха да ше лоархIача. ХIаьта укхаза из уйла йолаш коллектива хIара член ва. Долче, звеньевой оамал цун звено оамал а хинна дIаэттай. Из да ший боккхача къахьегама наькъа тIа Хьамзата карагIдаьнначох керттердар.

Х. ШАДИЕВ.

1988 ШЕРА МАЙ БЕТТА ЧОТАГIА

Грозненски трамвайни депо дукха ба хьинаре къахьега водителаш. Таханарча дийнахьа коллективе 3 бригада я Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъяь.

Укх тIеххьарча шин шера къаьстта белгалъяьнна къахьегаш я водитель Горчиханова Зайдат. Ший балха тIа дукха а дика а хIамаш карагIдувл цунна.

Пассажиращца безаме, Iимерза хиларах цунна яьха баркалаш дукха да. ЦIаккха а график толхаяь моттиг хилац Горчихановас. КхоалагIча маршрутагIа лелаю цо трамвай. ХIаьта из маршрут городе эггара йIаьхагIен чоалхане участкаш йолаш я.

— Хьа балха тIа ка йоалийтар фуд? — аьнна хаьттар аз Зайдатага.

— МоллагIча балха тIа аьттув баргба нагахьа санна Iайха хьадер безамца, дог долаш деш хьо хуле, — аьлар цо. Керттердар, ше каралаьца гIулакх дезаш хуле толамашка кхоачаргва.

ЗIамига йолча хана денз трамвая водитель хила ловш яр Зайдат. Ше юкъера школа чакх ма яьккхинге а ера из тамвайни депо. Водитела ученик йолаш дIаболабир цо хьалхара къахьегама никъ. ЦIаккха а йицлургъяц Горчихановайна ший хьалхара инструктор хинна Барахоева Людмила. ТIехьагIа Зайдата хьехамча а хилар из. Цо кхы а чIоагIагIа безам болийтар хержача профессех.

ХIанз-м цун ший а ба учениках. Царех цхьабараш башха-дика къахьегаш, шоай хьехамча сий лакха лоаттадеш хьабоагIа.

Дукха ха йоаццаш бокхха кхаъ хилар Горчихановай вахаре. Депо коммунисташа тешам а бенна, КПСС члена кандидаталла хьаийцай из. Ший даь сий дика кхетаду Зайдата. Цудухьа кхы а дикагIа къахьега гIерт из. Цу даькъе дика тешал да Горчихановай къахьегама календара тIа 1988 шера май бутт хилар.

Хьинаре дакъа лоац цо коллектива общественни вахаре а. Из я депо профкома член, халкъа тIахьожама группа член. Балха тIехьабувларащца, дисциплина телхаерашца лира къовсам лоаттабу цо.

СУРТА ТIА: З. Горчиханова.

Р. АУШЕВА сурт.

Перестройка: фуд новкъадар

ЦIаькха а наькъех...

ГАИ болхлошта эггара халагIйола ха я гуйре. Дохк доаллаш хиларах бIаргагац никъ, цу тIа билла ша а чIоагIа кхераме ба — уж да укх хана авареш тIа-тIа дукхагIа хулаш хилара керттера бахьанаш. Хаоттам во хилча, водитель геттара а чIоагIа лоравала веза. ХIаьта наькъа араваьннача хана хадданза правилаша яхар де деза цо. Иштта мара вIаштIехьдаргдац цун ший а наьха а кхерамале лорае.

Белгалдаккха деза, укх тIеххьарча хана водителий культура лакхъенналга, кIевиглуш латт «пелангаца» доттагIал лeладераш. Из дувзаденна да берригача мехко корта бохабеча маларащца, алкоголизмаца къовсам лоаттабеш хиларца. Из а ба укх тIехьарча хано вай вахара юкъебена дика хувцам.

Автоаварей статистика тохкам бича гучадоал цхьаькха цхьа кхоачамбоацар. КIезига яц водителаш бехкебоацаш нийсъенна авареш а.

Масала, укх шера 14 ноябре Назрановски перекрестке хиннар. Iуйрийна диъ сахьат доалаш латташ ха яр из. Никъ тоабеш лаьттача моттиге белгалонаш оттаяь хиннаяц. ЦIаьхха цунна дIатIакхаьча водитель новкъазаяьккха веннав ше тIавола автомашина. Из тIакIалтIаьяннай. Цу чу хинна ши саг вийннав. Тешшаме ала йиш я, из хатар ремонтникий бехкагIа хиннад аьнна.

Дукха ха я Кодзоев Ювсапа кулгалдеш йола ДРСУ-7 коллектив Ростов—Баку яхача наькъа тIа ремонтни балхаш деш йола. Цо уж ший ханнахьа йисте ца дахарах, цига гIолла дIа-хьа лелача автотранспорта хьалаш чIоагIа чоалхане дийрзад. Каст-каста хьовзамаш хулаш дукха моттигаш нийслу укхаза, къаьстта Ростовски трасса хоада а беш, Назранера Экажкъонгий - Юрта бода никъ тIехбоалача моттиге. БIарчча сезон чакхъяьннай цига еш латта «кольцо» яь ца йолаш. Наькъа тIа Iобоассабаь латта жагIа сиха дIахьа лелача автомашиний чархаша дIа-хьа кхувсаш, боаржабу. Цу моттиге гаьна боацащ латтача наха а тIехьа сиха йолхача автомашиний чархашта кIалара хьалелхаш дола тIой деттаденна моттигаш а я. Из бахьан долаш нах лозабеш моттигаш а нийсъеннай, из цхьаккха дича а ла йиш йолаш гIулакх дац.

Иштта «кхераме участок» лоархI Крепосте IотIакхоачача болча наькъах а. Асфальт «пандара» хьисапе хиларах догIа дийлха е ша билла некъ шаьрбенна дIаэттача хана автомашинаш «ловза лелх» укхаза. ХIаьта масанена а ховш да из «ловзар» мишта чаккхдоал.

Кхы а я Назрановски районера наькъаш тоадеш йола ДРСУ. Цун кулгалхо ва М. Лолохоев. МоллагIвола зуламхо лоацаш дуккха аттагIа да ГАИ болхлошта из кулгалхо лохачул. Дика ховш а кхетадеш а ва из малагIа гIулакх да оаха шийна тIадахьаш дар.

Орджоникидзе — Грозный яхача «къаьнача» наькъа Барсуки Iочувоаллача наькъа тIа пхорагIа турба йиллай цу ДРСУ болхлоша. Каст-каста делхача догIан хиво гонахьара никъ боха а баь, доккха ор хиннад цига. Цунца дувзаденна 13 ноябре тIеххьара авари хилар цига виъ сага чIоагIа човнаш а хулаш.

Харц хургдац, укхаза хула дукхагIйола авареш наькъаш тоадерий бехкагIа хиннай аьлча, амма укх шера духхьал цар бехкагIа Назрановски районе 15 авари хиннай, 6 саг ве а вувш, 11-нена хала човнаш а еш.

Уйла йича хала таьрахьаш да уж. Хетаргахьа бакъахьдар, хIара цу тайпара хатар мел хиннача хана бехке вола кулгалхо бехктокхаме озаре.

Тахан-кхоана оттаргъя шелал. Цунца цхьана доагIаргда хаоттама халагIдола хьалаш. Геттара во да цу хана Назранера наькъаш. Масал доаладергда вай Наьсар-Кертера Назране бодача наькъах лаьца. Наьсар яхача хих тIехбоалача наькъах нах боабеш йола моттиг аьнна цIи дIаяхай. ХIара шера пхиъялх авари хул укхаза—керттерча бахьанех цаI да никъ во хилар.

Кхы а ала ловра сона «Перекресток — «Электроинструмент» завод яхача автобуса маршрутах. Из сецаеш йола моттигаш геттара кхераме я. ЦIераш яц цар цхьанне а.

Шерлуш, йоккхагIа хулаш латт Назрань. Городе дукха я йоккха промышленни предприятеш. Уж кхы а дукхагIа хургхиларах цхьаккха шеко яц. Города чIоагIа эшаш да хIанзарча хано дIадехаш махиллара дола наькъаш. Уж цига хилийта а деза.

Х. МЕРЖОЕВ,
Назрановски РОВД ГАИ воккхагIвола инспектор.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Вай доттагIий опыт

Ахархо—прилавкана хьалхашка

Польски столица центральни, Маршалковски улицагIарча баьцадаараш доххкача тика юхе гIолла Iай е аьхки Iуйрийна тIехвоалаш хилча цец а вувлаш цун витринашка хьеж со. Мичча хана цу чу хIаьтта гаьна тIара Iобаьхаб аьнна, хетаргдолаш бола Iажаш, керда хорцамаш, салат, иштта бешамашкарен огородашкарен кхыдола дааpаш хул. Цкъа-дале, укхаза маьхаш кхыча тикашкарчул лохагIа да, шозлагIдале, продавецаша сиха а безаме а гIулакх а ду. Укхаза цIаккха а хозаргдац хьона «хьаина ца дезе — рынке гIо» яха, массанахьа оалаш дола, дешаш. Нагахьа санна Варшаве дика йовзаш йолча торгови предприяте да малав ха безам болаш шо дале цун болхлоша фасадера ПГР яхача кхаъ алапа пIелг тIахьокхаргба, хIаьта из таржам дича — госхоз яхалга да. Варшава центрера итт минута никъ бича дIакхоачача Брудно яхача моттиге я из.

Цига вIалла хала а доацаш дIакхоач. Цу боахама гонахьа керда жилой кварталаш я. Городо го баьб тхона, йоах боахама директора Кучиньский Стефана, цхьабакъда оаха ка-м лац. Е лург а яц, тхойла дIа-хьа эшаш доландаь. Тха доалахьа 500 гектар лаьтта, 100 етт, 200 хьакха, 50 эзар котам, 25 говр я. Боахама хIара кхоалагIвола болхло торговле гIулакх деш ва.

— ПГР-ра хьалхара шин тика, ниiссагIа аьлча ши киоск 1957 шера хьайийллаяр, — йоах керттерча бухгалтера Юзеф Недвидзас. ХIаьта цо, боахам хьабачарех цхьанне укхаза болх бу 35 шу даьннад. — Керда шура, фуаш, дулх дохка доладелар тхо. Хьокхамаш тхона хургда, аьнна, хийттачарел дукхха лакхагIа дар. Iурра денз тха продукташта очередь оттар. Польша госхозашта юкъе эггара хьалха оаха хьайийллар тхоай торгови отдел. Хlанз цу чу болх беш пхи саг ва. ХIаьта уж продукце ассортимента, динала, товараш хьакхахьара, маьхаш увттадара гIулакхашка хьожаш ба.

Тахан ПГР-а Варшаве 20 тика я, цар шера луш бола цIена пайда вай ахчанца 300 эзар сом ба. Цар чу болх беш 150 совгIа саг ва. Укхаза тIатоха доагIа, боахама городской Iаьдалашкара помещенешта мара арендовать ца деш хилар, хIаьта гIулакх деш йола персонал, оборудовани — цар шоай я. Укхаза цхьаннена а болх бе, яхаш, хьалхадаха, цар беча балха дикалга хьежа везац. ХIара болхлочоа — заведующегара продавецага кхаччалца, дика хов шоай алапи шоаех тийша долга. ДукхагIа продукци ехка яле — дукхагIа ахча кассе, ший киса. Сезонага хьежжа продавщицай алапи 200 сомагара 350 сомага кхоачаш хул, заведующена 300 сомагара — 500 сомага кхоачаш.

Директораца цун боахаме гIолла чакхдоал тхо. ХIара лаьттан дакъа юкъарча хIаман гIулакх деш да. Боахаме дика хьаяь кхо теплица мара яц, цхьабакъда, полиэтиленови пленкаца кIайла йола цхьа бIаь дарегIа парник я. Царга 180 гаргга сом мара дIадаха дац йоах С. Кучиньске. Цо шин сезонагIа гIулакх ду, хIаьта цунца 50 эзар сом гаргга цIена пайда лу. Оаха хьал а кхееш нахага йохк декоративни гаьнаш, котама кIоригаш — дерригa а дагардаь варгвац. Хьалха хIамаш дIа-хьа кхухьача, лелаьча говраша а хIанз пайда бу. Бешамаш лелаераш хIанз маьхагIа говраш лелае йиш йолаш ба. Иштта укхаза йоккха йоаца говраш хахка Iомавеш йола школа я.

ХIамаш йохка массаза Iомале веза, йоах дIахо директора. Эггара хьалха оаха дулха-шура продукташи баьцадаараши мара дохкацар. Кхыча дешашца аьлча, оахош хьаеш, хьалкхееш йола продукци. ТIехьагIо оаха кхетадир эцархо баьцадаарий тика тIара цкъара шийна мел эшар эца безам болаш хулга. ХIаьта, масала, сомаш оаха хьалкхебац. Цудухьа лоаллаха ядача сомаш лелабеча боахамашка нийбе безаш хилар. Уж дIа-хьа кхахьара тхоай автобоахам вIашагIбеллар. ХIанз тха массаза лелаш 30 машина я. ХIаьта хIанз керттерчох — маьхаш увттадарах. Польше шин тайпара маьхаш да: правительствос дулха, шурийна, кхыча кхачан продукташта увттадеш дола пачхаьалкхен маьхаши, иштта договорни маьхаши. Вешта аьлча, договорни маьхаш баьцадаараштен сомаштен увттаду. Цудухьа уж маьхаш оаха сезонага хьежжа увттаду.

Альгимантас ДЯГУТИС,
ТАСС корр.
Варшава.

Вашингтон — Америка ВIашагIкхийттача Штатий столица. Города юкъе — Капитоли — США конгресса здани.
Камера Пресс—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ФУ ДАХЬАШ ДАЬХКАД ВАИ ЛАКХЕРЧА БОАРАМЕРЧА ВIАШАГIКХЕТАРЕ

ХIанз дика хоалуш я Женеван Рейкьявикен лакхаленашка белгалъяь хинна ядерни боацача машарга бода никъ чакхбаккхара йола йоккхий таронаш. Женеве КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачевен США президента Р. Рейганен дерригача дуненна хьалхашка шоашта декхар тIаийцар Лаьттан тIа герзаш Iоаделга соцадергдолаш а уж космосе доахаргдоацаш а. Рейкьявике айхха гарга бахар уж ядерни герз дIадаккхара проблема къоастаяра.

Женеве вIашагIкхийттачул тIехьагIа дIадахача шин шера, Советски Союзо кийч а яь дIакхайкаьй Малхбузенга хIанзара дуне вIашдухьаленаш йолаш дале а вIаши тийшан бIарччен хилара идея ларда тIа латтача кхераме боацачен чIоагIачен машаргахьа дахара дерригa чулоацаш йола программа. Вашингтоне лакхерча боараме вIашагIкхетаре Советски Союз кхаьчай кхерамзлени герзаш дIадахарен даькъерча ший инициативай керттера дош стратегически наступательни герзаш шинна оагIоно 50 процент кIезигделга лоархIаш, из деча хана ПРО хьакъехьарча Договора режим лелаергйолаш а герз космосе доаккхаргдоацаш а.

Вай мохк чIоагтIа лаьрхIа ба ядерни кхерам дIабаккхара гIулакха дикка хоалуш, хаьдда цхьа хIама де. Воай декхар лоархI вай корта болаш а конструктивни хьисапе а американски кулгалхошта хьалхашка юха а ядерни герзашта доазув оттаделген уж кIезигделген, космически аренна милитаризаци ца яйталга, химически герз дехкалга, хьаькъалерча боарам тIа кхаччалца моллагIдар санна дола герз кIезигделга къоастадарах тийша йола еррига проблемаш шинна оагIонна гIойле хургйолча тайпара къоастаянза яргйоацаш хилара хьакъехьара дош, еррригача планета тIа машар Iалашбара лоархIаме дола кхыдола гIулакхаш дарга кхачар.

Бакъда, боккха лоархIам болаш хIама да гаьна кхетар юкъерча боараме а кIезигагIа а долча ракеташтен оперативно - тактически ракеташтен йолча советско-американски соглашенена кIал Вашингтоне кулгаш яздар. ЛаьрххIа кийчдаьча цу документа мах баь саг варгвац. Из-м тIеххьарча бархI шера Советски Союзои ВIашагIкхийттача Штаташен реально герзаш дIадахара хьакъехьа баь эггара боккхагIбола, эггара хьалхара барт ма бий. Эггара хьалхара соглашени я из, формально советско - американски яле а, ма дарра аьлча интернациональни характер а йолаш. Ядерни средстваш дIайоахаргья европейски нийс пачхаьалкхен территореш тIара. Из эггара хьалхара соглашени я духхьал ядерни герзаш дукхагIа хилийтара доазув оттадаь ца Iеш, ядерни герзий ши класс цIенъяь дIаяккха лаьрхIа а йола. Ядерни герзаш дIадоахилга духхьал уж физически е моральни къадалар бахьан долаш дац. из да адамленна, цивилизацена уж сов кхераме хиларах. Юххера а, из — ядерни боаца, кхы дукхагIа кхераме боаца машар хила йиш а таро а йолга чIоагIдеш йола эггара хьалхара соглашени я.

Советско - американски лакхерча боарамерча вIашагIкхетара лоархIам бувцача хана, дагадоагIаш хила деза советски кулгалхой машара йола установка кердача уйлаша, ядерни боаца машари гуччахьа а, цIена а диалоги хьае гIертара ларда тIа латта вай мехка арахьарча политика балха гуччахьарча стило шийна чулоацалга. ХIанз Советски Союзе чакхдоахаш дола радикальни хувцамаш социалистически система чоагIъяран дегIайоалаяран лаьрхIа да. Цунца цхьана уж еррригача дунен сообщества дуккхача хапа лаьрхIа долча хьашташка хьежжа да, цар хьаелл экономически санна политически сферашка а цхьана гIулакхаш леладара керда перспективаш.

Белггала хIама да Эн-би-си яхача американски телекомпанена М. С. Горбачева енна интервью дунен халкъашта юкъерча общественносто чIоагтIа багаяха ювцаш хилар. Гой мишта лаьрхIай из, масала, «Нью-Йорк таймс» яхача американски газето: «Советски кулгалхочун политика — из алхха дешаш хинна Iац. Цо хьахьокх советски обществера реальни хувцамаш, советски наьха вахар тоалуш хилар, советски кулгалхочо оттаяь йола арахьарча политика инициативаш цIенхаштта лархIа езаш хилара кIийле из йолга».

Гуш ма хиллара, СССР перестройкан гласностен влиянегIа вай мехках йолча американски мненена дифференциаци хулаш латт. Гуш да оамалий стереотипаш дIайоалаш латтилга, Советски Союза чурча а арахьарча а политикацара хьашт айлуш доагIилга.

Цунца цхьана цхьаькха да, американски кулгалхошта юкъе хIанз а йолаш я чIоагтIа влияни йола, вай мехкацара гIулакхаш дIахо йодача хана а позице низа тIара леладе ловш йола чIоагтIа влиятельни, вайга шоаш яхар дайта гIерта элементаш. Хетаргахьа, цу тайпара уйлаш хьаллоацаш хилар санна лархIа дезаш да «приоритетни низа» хьакъехьа, СОИ-на «компромисс а йоацаш тIехьа хилара» хьакъехьа тIеххьарча хана Рейгана даь «гIожа» къамаьлаш а. Из дерригa а деш да РСД а ОТР а средствашта ядерни герза кхыдола тайпаш дукхагIа а хулийташ «компенсаци» гуччахьа е гIерташ Пентагон хилар бахьан долаш.

Бакъдар, аьлча Вашингтоне хилча бакъахьа хетар бокъонца долаш дар санна тIаэц, нагахьа санна шоаш догдоахаш бале США-цара Советски Союза никъ конструктивни хилари лакхерча боараме вIашагIкхетари принципиальни политиках юхабовлар, американски кулгалхой моллагIа агрессивни гIулакхаш юхатохара йола хаьдда кIийле а я. Шеко хила ягIац, шоай тIема кийчоннен агрессивни акцештен камуфлировани яра лакхерча боараме вIашагIкхийттача хана США оагIонгахьара кийчо ярах пайда эца гIерташ хилара доагтIаш дола жоп вай воаш лургда.

ЛОЙЯ ДЖИРГА: КХОАНЕНГА ХЬЕЖАШ

1987 шу чакхдола ха Афганистана исторена юкъе гIоргъя мехка вахаре доккхий хувцамаш хинна ха санна. Сенах латт цун лоархIам?

29—30 ноябре Афганистана столице хилар халкъа викалий лойя джирга (лакхехьара собрание). Из яр дукхача шерашка вежарий вIаший боабеш бола тIом соцабар духьа Афганистана Халкъа-Демократически партен республика правительствай карара шу долалуш дIакхайкабаьча къамаш барта доаладара наькъа халхара этап логически чакхъялар хьахьокхаш. ХIанзара форум мехка хьаеллалехьа машар бара наькъагIа белгала толамаш даьхад: герз бе а делла латаш хиннача формированей 35 эзар доакъашхочо герз Iодиллад, халкъа Iаьдалгахьа баьннаб, 110 эзар совгIа байдда дIабаха хинна афганцаш даймехка юхабаьхкаб, моттигашкарча Советашка хержав оппозиционни группировкай членаш хинна 1440 саг.

Джирга — из общества дерригача боарамашка Афганистане Совета исторически форма хинна дIаэтта хIама да, племенной джиргагара лойя (йоккхача) джиргага кхоачаш, цига къестаду пачхаьалкхен лакхера лоархIам бола дешаш. ТIеххьарчо тIаэцаш йола решенеш закона низ болаш я.

Лойя джирга лоархIаме событи хинна дIаэттар мехка керда конституци чIоагIдар. Керттерча законо шийна чулаьцар бIаьшеренашка хинна антидеспотически традицеш, доал дара джиргови формаш, чIоагIйир дерригача халкъаштен племенаштен юкъерча нийсхоп принципаш, лард еллар общества вахара еррригача сферашка дIахо демократизаци яра, къаман а кхыча мехка а капитала шерра таронаш елар. ХIанзарча афгански общества социальни состав тайп-тайпара хилар теркал а деш, джирге дIакхайкадаьд дуккхача партийноста принципага бовлаш хилар. Юкъе йоалаяьй Афганистана республика (хIанз мехках цу тайпара цIи йоахаргъя) президента пост. Пачхаьалкхенна кертте отта берригаш раьза а болаш хержав НДПА ЦК Генеральни секретарь Наджибулла.

Афганистана чура а гонахьара а хьал тоадара хьакъехьарча афгански правительства позице керда момент хинна дIаэттар 16 беттагара 12 беттага кхоачаш советски бIун ограниченни контингент араяккхара ханаш кIезигъяра хьакъехьара решни. Коалиционни правительства вIашагIъйолларо «ВорхIне альянс» яхача оппозиционни формированей огIонгахьара тIом соцабаро, тIом бергбац аьнна цар гаранти яларо таро хулийтаргъяр советски бIу араболккхилга кхы а сих де, аьннад Президента Наджибуллас. Мехка кулгалхой Афганистана гонахьара политически хьал тоадара, СССР-и США-и юкъе а йолаш, дунен халкъашта юкъера конференци ейта хьашт долаш хилар чIоагIдаьд.

Традици а хинна дIаэтта ма хиллара, джирга йолча хана вIаший тIом беча оагIонаша тIом соцабу. Цхьабакъда барта бахка ца тугачарех болча «Дина тIехьара къовсамхой» оалачар юха а хьахьекхар шоай бокъонца йола юхь, къаьнарча ханара закон толха а деш. Лойя джирга йолча деношка цар ракеташ йийттар цун заседани йолча афгански столица районе. Цхьабакъда из провокаци йоллаше а афгански кулгалхоша юха а дIахьекхар ше къахетаме хилар, 1988 шера 15 июле кхаччалца ший цхьан оагIорахьара тIом бергбац аьнна дIа а кхайкадеш. Фийлал а моастагIа юхатоха кийча хилар а дIа а гойташ, Афганистана кулгалхой тешаш ба цун къаьнарча лаьтта машари сатеми оттаргбола ди гаьна доацилгах.

Г. ШИШКИН,
А. СЕМЕНОВ.
(ТАСС).

...БІАЬШЕРАЛ ТІЕХДАЬННА ВАХАР

УКРАИНСКИ ССР. Ший вахара шоллагІча бІаьшеренга гІа баьккхаб республике эггара къаьнагІволча лора Змачинский Станислав Людвиговича (сурта тІа). Цо иттаи шерашка ший хьинарерча къахьегамца цІена гІулакх даьд наха.

Станислав Людвигович революци хулача хана хинна ваьнна саг вар. Ахархочун воІ киевски фельдшерски школа а яьккха ший даймехка Мински губерне земски лор вар. ХІаьта доктор хила цо зІамига волча хана лаьрхІадар. ЗІамига Стасик ший нийсархошта юкъе чІоагІача унахцІенонца белгал вацар, из каст-каста ца могаш хулар. Нанас тайп-тайпарча баьцашца дарба дор цунна. Цу хана денз дарба дара йола из метод — физиотерапи хьаллоацаш хьавоагІа Станислав. Доктора Змачинске ший 49 шу даьлча Харьковски мединститут чакхйоаккх, хІаьта цул тІехьагІа Черниговски областа Бобровицки районе керттера лоралла хьожаву. Цо ший 80 шу даллалца районни больнице болх бу.

Станислав Людвиговича пенсе вахачул тІехьагІа а из болх битанзар. ХІара Іурра цо цІагІа нах тІанйбу. ХІама хара тІакхувш а ший гІулакх дика довзаш а хиларо, медицина ветерана, хьалха санна, наха дарба деча дика новкъостал ду. Станислав Людвигович ший бІаь шу даьлча а знанеш кІоаргъеш ва. Цо массаза деш «Медицински газета», лаьрххІа дола журналаш, литература. Доктор Змачинский машара тІехьарча болама доакъашхо ва: цо хІара шера машара Фонде 1000 сом дІахьожаду. Цун инициативагІа, ниттта хьинарерча материальни новкъосталца Бобровицке краеведчески музей хьаяьй.

БІаь шу даьнна лор С. Л. Змачинский — дуккхача шерашка унахцІена а волаш миштта ваха веза хьагойташ вола саг. Цо массаза вахара унахцІена хьисап леладаьд, дукха дІа-хьа ихав. Цо безамца къахьег ший коарча беша. Цхьабакъда, доктора ше лерхІачох — массаза а шийна дукха дезача гІулакхах па къасташ ваха веза.

А. МАЛАХОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ЭСКАРА — БИЗЗА БОЛА КІАНТИЙ

Де доагІа сий а деш, ала доагІаш оал вай ДОСААФ-ах Герзашцарча Низий тешшаме гІончеи резерви, патриотий школа я, аьле. Ший дерригача гІулакхашца бакъду ДОСААФ-а уж дешаш. Кхыча общественни организацешца айхха бувзамаш а лоаттадеш, парте кулгалца оборонни обществас толаме кхоачашду кагирхошта юкъе беча оборонно - массови балха дикал а цун эффективность а лакхъяра декхараш.

Социалистически Даьхе лораяра ленински идеяшта пропаганда яр, партеи советски халкъеи тІема, къахьегама сийлеи традицешца кагирхой хьалкхебар, Герзашцарча Низашка гІулакх дара кагий нах кийчбар, спорта технически а тІема-прикладной а тайпаш дегІакхувлар, хІанзарча ханара дешара а спортивни а база хьаяр, иштта дуккха кхыдараш — уж да оборонни общества организацеша кхоачашдеш дола лоархІаме гІулакхаш.

ДОСААФ организацешка тайп-тайпарча къамех миллионаш болча советски наха чакхйоаккх патриотизман деналаи школа, военно-технически знанеши говзалаши кара ерзаю.

Турпалерча традицеш тІа кхувш йоагІача тІехьеннна кхетам балара системе лоархІаме моттиг дІалоац коммунистически парте, советски халкъа революционни, тІема а къахьегама а Сийлен моттигашка гІолла комсомольцашеи кагирхошеи еча походаша. ДОСААФ-а, ВЛКСМ, профсоюзаша, культура органаша, кхыча общественни организацеша цхьана гІулакхаш чакхдахар бахьан долаш йоккха общественно-политически акци, кхувш йоагІача тІехьенна кхетам балара комплексни форма, советски кагирхой массови патриотически болам а хинна дІаэттай уж походаш. ЧІоаггІа езаеннай уж кагирхошта, денал, къонахчал гойтара тІахьех цар уж, Даьхе еза а моастагІчунцара цабезам лакхбе а Іомабу.

Цу гІулакха шоай доалахьа йолча массово-политически балха ерригача формаехи таронехи хадданза пайда ийбу ДОСААФ организацеша, ма могга айду кагирхой политически хьинар, аьна, белгалдаьккхар укх деношка хиннача ДОСААФ Ленински районни организаце 15-ча отчетно - хоржама конференце ше доклад еш ДОСААФ Ленински РК председатела В. А. Богданова. Йоккха опыт Іоаьй цу лостамагІа беча балха тІа оборонни общества Грозненски химико - технологически техникума, кооперативни техникума, № 48 йолча юкъерча школа, педагогически, музыкальни, медицински училищай, ПТУ-5, номераш 7, 12, 36, 56, 60 йолча школай, дуккхача кхыча юххьанцарча организацеша. Укхаза хадданза чакхйоах «Сийлахьча Ленина васкеташка хьежжа Даьхенна гІулакх де», «В. И. Ленина советски бІухошта тІехдика морально - тІема оамалаш Іомаярах», «В. И. Ленина дисциплина чІоагІъярахи фийлал лакхъярахи», иштта кхыча темаегІа йола ленински чтенеш. ТІа-тІа чІоагІлуш доагІа дешара заведенешкарча ДОСААФ организацештеи тІема доакъой личниі составаи юкъера бувзамаш.

Бакъда, белгалдаьккхар докладчика, цу хьалха латтача коллективаша шоай балха тІа перестройкеи эргалонаши яра баьккхар хьалхара гІа мара бац. ДОСААФ цхьайолча организацеша беш бола болх хІанз а биззача боараме бац парте XXVII съезда дІадехарашка хьежжа. Дукха ха йоаццаш яьча проверко хьахьекхад кагирхошта тІема - патриотически а интернациональни а кхетам балара болх хІанз а эсала белга. Цар вахара позици хьинаре хулга, унахцІена вахар долаш кагирхой хьалкхебар леррттІа вІаштІехьдаькхадац, хІанз тІехьа нийслу националистически оамалаш цар гучаювлийташ, правонарушенеш еш йола моттигаш.

Дуккхача юххьанцарча организацешка вІашагІъехкаяц технически кружокаш, спорта технически а военно-прикладной а, тайпай секцеш. Районе цхьайолча комитеташка йоаггІа терко йиц эскарен флотеи гІулакх дара кагирхой кийчбеча, царна юххьанцара тІема знанеш Іомаеча дешай. Укхаза къаьстта бехк бе боагІа дешара заведеней юххьанцарча организацей активисташта, масала, Грозненски мехкдаьтта института, ЧИГУ, училищай, цхьайолча юкъерча школай а производственни предприятей а. Укхаза бизза пайда эцац шоай йолча таронех.

Цунца цхьана, белгалдаккха деза, кагирхошта тІемапатриотически кхетам балара, юххьанцара тІема знанеш Іомаяра болх лерттІа вІаштІехьбаккхара дуккхача юххьанцарча организацешкара материально - технически база геттара эсала хилар. Юххьанцара тІема говзал Іомаяра, массово-спортивни мероприятеш чакхъяхара моттигаш, тираш, площадкаш яц дуккхача организацешка. Цу хьакъехьа шоашта нийслуча халонех дувцаш къамаьлаш дир конференце педучилища ДОСААФ комитета председатела Л. Саенкос, Грозненски мехкдаьтта институтерча В. Назарова, Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университетерча А. Рубцова, кхычар. Дукха моттигаш нийслу кагирхой занятешка хьа ца ухаш, дешара процесс телхаеш, дукха я преподавательски кадрашца комплектаци янза йола технически кружокаши спортивни - массови балха секцеши.

Эсала болх бу юххьанцарча организацей комитеташа тІема училищашка дешара кагирхой тІахьехаш, хІапз а кІезига чакхйоах спорта технически тайпаех йола яхьаш, йоаггІаш йола терко йиц спортсменаш - разрядникаш, хьалкхебара, кагийча наха технически профессеш Іомаяра. Отчетни юкъа цхьадола толамаш цу лостамагІа даьха дале а, хІанз а боаггІача боараме вІаштІехьдаьккхадац из гІулакх. Районерча спортивно - технически клубий материальни база эсала хилар бахьан долаш планагІа воагІачул 15 водитель, 79 мотоциклист, кІезигагІа кийчваьв.

Докладчика а къамаьл дарраша а иштта белгалдаьхар ДОСААФ районни комитета балха тІа нийсденна кхыдола кхоачамбоацараш, уж дІададахара де дезачох дийцар. ДОСААФ Ленински районни комитета председателалла юха а В. А. Богданов хержар.

Р. АУШЕВ.

Наха накъавоалаш

Каст-каста доагІа тха редакце лорий беркатеча гІулакхех дувцаш дола письмош. Царех цхьаннех къаьстта ала лов сона. Из яздаьд Малгобеке яхача Гулиева ПаьтІамата. Пхе бера нана я из.

— Дуккха ха йоаццаш цІаьхха хала лазар гучадаьнна Малгобекерча центральни районни больнице гинекологически отделене Іойллар со, — яхаш язду цо. — Итт дийнахьа цу отделене дарба деш а хинна, цІаяхар со. Бакъда, тоаяллар хоалуш дацар. Юха а лазар котдала доладенна, Грознерча республикански больнице йигар со...

Безамца язду къонача кхалсаго цу отделенерча лорех дІахо:

— ЧІоагІа оарцагІбаьлар уж сона. Сихха лазар техха, операци е кийчбелар. Бакъда, из хьан ергья хайча, дог тохаделар са — къона саг вар лор — организатор Вышкварко Олег Владимирович. Отделенерча кхыболча лораша а унахоша а дика тешал дора цу лора. Из тешал бакъ хиналга кастта кхетадир аз айса — къона вале а, ший балха говзал дикка Іомаяь хиннавар из.

Цул совгІа, унахошца чІоагІа велавенна, Імерза вар из. — яхаш язду автора дІахо. — ХІара денна тхога фу хьал да, фу эш хьонар из. Иштта хила веза, аьна, хет сона вызза вола лор.

Вышкварко Олег Владимировича дег тІара баркал оалаш чакхдоал из каьхат.

Цу тайпара масалаш лорий вахаре хІара дийнахьа хІана хилац, аьна, нийслу. Вышкварко балхах кхы а дукхагІа ха лайра сона. Цох лаьца дийцар сона республикански больница гинекологически отделене заведующе Пронь Ирина Юрьевнас:

— Ше тхо долча болх беш вола ши шу мара деце а, ерригача коллективо лоархІаш ва Олег Владимирович. Хов цунна унахой дегашка бода никъ лаха. Дарба дара эггара керттера дар да нийсса а ший ханнахьа а лазара корта лахар. Из цун дика вІаштІехьдоал. Ха къовсац цо балха, эшшача хана волаш хул.

Иштта дика вувцар из коллегаша, баркал оалаш бар отделенера унахой а. Цу больницера араяьнна хьайоагІаш са дег чу ессар цхьа уйла: «Ма ираз да-кх иштта наха накъавоалаш хилар».

Л. АЛИХАНОВА.

Суда залера

ДАЬ ДЕКХАР

«Къувсараш, дІа-хьа къестараш дайи ноанойи ба, бала озараш бераш да»... Вай массане а дика кхетаду А. С. Макаренкос аьннача цу дешай маІан. Мел дукха бераш да, да е нана дийна доллаше, бойлахьа диса. Къайле яц, иштта «шоай лоІаме» хьалкхийна цхьадола бераш аьрдагІа, харцахьа лелаш, законодательство телхаеш хулга. Кхычарел, аттагІа боал уж корта бохабеча, маларашка, наркотикашка. Бахьан фуд? Дас е нанас бераштa гойташ дола во масал.

Ши шу совгІа ха я Сунженски районе баха Тушаев НаІипи Иналкаева ВахІидати дІа-хьа къаьста. Халкъа суда решенегІа кхаь бера алименташ текха декхарийла вар Н. Тушаев. Цхьабакъда, из де каст-каста вицлора берий да. Кургански областе договорагІа балхаш деш вар из цу хана. Цига яр цун керда прописка а. Ший ханнахьа кассе водар Н. Тушаев, цхьабакъда, алименташ текха ше декхарийла хилар къайлакххухьар.

Бакъда, муш мел бІаьха бале а, цхьа чаккхе йоацаш хилац. Сунженски района халкъа судо тІавийхар Н. Тушаев. Ше даьр тоІаде гІерташ цо ца деши ца дувцаши фу дисар. Со укх тІехьарча шера болх беши алапи нйдеши хиннавац, —яхаш, бахьнаш доахар. ХІанз «кийча» вар из сесагаца та а бераш кхаба а. Декхар а дІалургда, йоахар.

Берашта доагІар дІадаланза даргдоацалгах цхьаккха шеко яц. Безам бале а беце а ший дезал кхабанза варгвац Н. Тушаев. ХІаьта а цецвоаккхаш да ер хаттар: миштта мегаьд даьна ший берий йоакха ца еш ваха? Дицденна хиннад-те цунна ший керттера декхар?

Дукха ха йоаццаш Грозненски спецприемнике волаш зийра аз ер сурт. Ши милиционер тІехьа а волаш, тхо дагІача цІагІа хьачувоалавир кхо кІаьнк. Царех вокккхагІчун а хургдацар пхийтта шу мара. Цхьабакъда, дика гуш дар уж кхоккхе а, корта бохабу малар менна волга. Белаш, шоашка дІаяхар дІа ца эцаш хьувзар кІаьнкаш. Юххера а шоашца бераш бегаш боацалга кхетадича, кхерабенна, беха хьайзар уж. Бехказабувла болабелар.

Участкови милиционеро дІаязйир цар анкетни данненеш. Цхьа графа цхьатарра яр: кхоккхе а кІаьнк, дай тІера дІа а баха, ноаноша хьалкхеваш вар.

Н. Тушаевна бехк беш дола халкъа суда приговор Іодийшача цІаьхха из сурт дагадехар сона.

С. САИДОВ.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

8 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Документальни фильм.
9.00 — «Дунен бер». Советски американски дешархой дакъа а лоацаш музыкальни спектакль.
10.05, 17.00, 19.35 — «Кердадараш».
17.15 — ВЛКСМ ЦК Пленумера репортаж.
17.45 — «Массаза а малх хилба». Молдавски ССР берий самодеятельни коллективий концерт.
18.45, 23.10 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Шахматех йола дунен чемпионат.
19.05 — Документальни фильм.
19.40 — «Вай беш».
20.10 — Союза ССР Паччахьалкхен академически Докхача театра оркестраи цун солистийи концерт.
21.00 — «Ха».
22.00 — Москвайи Ленинградеи пандарчий концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара концерт.
8.15 — Ілма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 10-гІа класс.
9.05, 13.45 — Французски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Юкъара биологи. Ч. Дарвин.
10.35, 11.40 — Географи. 6-гІа класс.
11.05 — Ілмеи вахари.
12.10 — «КІай палчаих». Художественни фильм.
14.15, 23.05 — «Кердадараш».
16.50 — «Кердадараш» (гІалгІай меттала).
16.55 — Ілма - довзийтара фильм.
17.35 — «Дунен халкъашта юкъера хьал» (гІалгІай меттала).
17.50 — Киножурнал.
18.00 — «Вайи дии» (нохчий меттала).
18.30 — Фильм - реклама.
18.35 — «Іалам лораде» (нохчий меттала).
19.05 — Документальни фильм.
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — «СалоІача сахьаташка».
20.00 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагІеи». «Ленинград — Сиэтл» яха дешархой телевизионни тІий.
21.00 — «Ха».
22.00 — Доазол дехьарча фильма экран. «Интермеццо» (США, 1936).

9 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «Массаза малх хилба». (Молдави).
9.20 — ВЛКСМ ЦК Пленумера репортаж.
9.50 — «Муми — доле гуйре йоагІа». Мультфильм.
10.05, 17.00 — «Кердадараш».
17.15 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагІеи». «Ленинград — Сиэтл» яха дешархой телевизионни тІий.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/8. «Динамо» (Тбилиси) — «Вердер» (ФРГ). Перерыве (19.45) — «Хьай могаш хила безам бале». Физкультура дезале.
21.00 — «Ха».
22.00 — Илли оал Джонни Кэша (США).
22.40 — «Тахан дунен тІа». Йистедаьлча — Шахматех йола дунен чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «8000 м. хина кІала». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Информатикан вычислительни техникан лардаш. 10-гІа класс.
9.05, 13.20 — Немций мотт. Іомабу 2-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи.
10.35, 11.40 — Н. А. Некрасов. «Мороз, Красный нос». 6-гІа класс.
11.05 — XVII бІаьшерен эрсий искусство. Живопись.
12.10 — «Интермеццо». Художественни фильм (США).
13.50, 22.55 — «Кердадараш».
16.40 — Берашта. Мультфильмаш.
17.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.05 — «Звездопад». Художественни фильм.
18.35 — «Са даьхен салте».
19.05 — «Нохч-ГІалгІайче».
19.20 — «Га доахараш». Нохч-ГІалгІай телевидене киноочерк.
19.50 — «ТІема музыка оркестр». Концерт.
20.20 — «Ашарий киоск».
21.00 — «Ха».
22.00 — Телевизионни лоаца метраж йола фильмаш.

10 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Мультфильмаш: «Эггара зІамагІа вола винидолг», «Еррига бехке яр шляпа я».
9.00 — ДІалокх А. Зимаковс (гитара).
9.25 — Перестройка: опыти проблемаши». Документальни фильмай премьера: «Госприемка хьалхара гІанаш», «ЯлхлагІа лагІа».
10.00, 17.00, 19.25 — «Кердадараш».
17.15 — «Лагич». Документальни фильма премьера. Историко - культурни заповедникаш. (Баку).
17.40 — «Бутт беза». Мультфильм.
17.50 — «Ленингара Іомавала». В. И. Ленин парте съездашка.
18.25 — «Ангола ритмаш». «Китуши» яхача ансамбла концерт.
18.45, 22.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Шахматех дунен чемпионат.
19.05 — «Никита Кожемяка». Мультфильм.
19.30 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Культпоход в театр». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
22.00 — «Тха тІехьале». Телевизионни альманах.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Гобелен. Скульптуреи вайи». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Іалам Іомадар. 4-гІа класс.
8.55 — «Путешествие сквозь века». Ілма - довзийтара фильм.
9.05, 13.25 — Испански мотт. Іомабу 1-гІа шу.
9.55 — Ілма - довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори.
10.35, 11.40 — Биологи. 7-гІа класс.
11.00 — «Вай беш».
11.30 — «Композици». Ілма - довзийтара фильм.
12.05 — «Пхийттара ваьнна капитан». Субтитрашца художественни фильм. (1945).
13.55, 23.30 — «Кердадараш».
17.55 — «Кердадараш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Киножурнал.
18.10 — «ТелезІий» (нохчий меттала).
18.25 — «Бакински балконаш». Документальни фильм.
18.35 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
18.50 — «ЙоккхагІа йола кхел». Фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — ДІалокх бандуристий трио. г. Черновцера передача.
20.45 — «Оалхазарах бола фаьлг». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
22.00 — «Непокорная». Художественни фильм.

11 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «Культпоход в театр». Художественни фильм.
10.05, 17.00 — «Кердадараш».
17.15 — «Дика сахьат». Художественни фильм.
18.40 — «Поэзе минуташ».
18.45, 23.30 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Экономика: кертерчох йола уйлаш». Академикаца А. Г. Аганбегянаца вІашагІкхетар.
20.45 — Н. Паганине произведенеш дІалокх СССР халкъа артиста В. Третьяковскеи (чІондарг). СССР паччахьалкхен камерни оркестрои.
21.00 — «Ха».
22.00 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Грачи». Художественни фильм.
23.45 — Шахматех йола дунен чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Южанин с севера». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.45 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 4-гІа класс.
9.00, 13.35 — Английски мотт. Іомабу. 2-гІа шу.
10.10 — Географи.
10.40, 11.40 — В. Г. Короленко. «Дети подземелья». 5-гІа класс.
11.05 — «Эрсий къамаьл».
12.05 — «Непокорная». Художественни фильм.
14.20, 23.15 — «Кердадараш».
16.00 — «Ленина ихо бІаьсти». Документальни фильм.
17.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.05 — «УнахцІенон урокаш». Документальни фильм.
17.25 — «УнахцІено».
17.35 — «Парторганизацешка отчеташи хоржамаши». (Назрановски район (гІалгІай меттала).
18.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информацинни программа.
18.30 — В. Аппаев. «Миштта удабу хоза мехкарий». Х. Нурадилова цІерагІча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен драматически театра спектакль (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Ілмеи техникеи». Киножурнал.
20.25 — «Хозал массанена а». Халкъа говзанчий балха выставка.
21.00 — «Ха».
22.00 — СССР Госконцерта хьагойт. «Эмпайер Ерасс квинтет». Б. Хендрикс (США), Д. Алексеев (СССР).

12 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Дербентски музыкальни училища халкъа инструментий оркестра концерт.
8.55 — «Профессия — созидатель». Документальни фильма премьера.
9.25 — США музеяй живописа шедевраш.
9.55 — «ХІана, сендухьа». Берашта лаьрхІа передача.
10.25 — Ф. Шуберт. № 5 йола симфони.
11.00 — «Дай - ноаной ди — шоатта». Кагирхой профессиональни ориентации къахьегама кхетамбалари.
12.30 — Поэзеи минуташ.
12.35 — «Днестровские эскизы». Телевизионни документальни фильма премьера.
12.50 — «Массанена а хІаранена а». «Законсервированный вал».
13.20 — Эрсий хореографически фольклора концерт.
14.00 — «Социализма мехкашка». Телевизионни журнал.
14.30, 18.40 — «Кердадараш».
14.40 — Берашта лаьрхІа телевизионни короткометражни художественни фильмаш: «Ральф, моаршал да хьога», «Чип», «Боцман».
15.50 — «Гущдар — теша халадар».
16.50 — «Кердадараш».
16.55 — «СелаІад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Рапсодия цветов» (Пакистан).
17.20 — Мультфильмаш: «Казакаш футболах миштта ловзар», «Ни!» (Украина).
17.50 — «Шераш, ноахалаш, иллеш». Ашарий передача.
18.35 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «КхертІош тІа а гаьнаш хьахул». Художественни фильм. 1—2-гІа сереш. М. Горьке цІерагІа киностуди. «Норск — фильм» (Норвеги). Перерыв йолча хана (19.40) — Шахматех дунен чемпионат.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — Шоаттден сайрина. «Илли ала вай, доттагІий».
23.35 — «Взгляд». Сайрийнара информационно - санъердаме программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Гаьнара Малхбоале». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Іуйрийнара почта».
9.30 — Казахски ССР телевидене программа.
10.20 — «Дай лаьтта, хьамсара лаьтта». КПСС член, Социалистически Къахьегама Турпал, доярка йолча Л. Д. Брызгах телевизионни очерк.
10.50 — Дунен художественни культура. Рембрандт.
11.35 — «Гаргало». Субтитрашца художественни фильм.
13.10 — «Дег тІара... Ленин Грузе». Документальни фильма премьера.
14.00 — Мультфильмаш.
14.10 — «УнахцІено».
15.00 — «Нохч-ГІалгІайчен кІира».
15.10 — «Говзанчаш». П. П. Черепнин — РСФСР заслуженни гІишлохо.
15.20 — «Йийлла урок». Документальни фильм.
15.50 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
16.20 — «Небывальщина». Фильм - концерт.
17.00 — «Аха бийса ялалехьеи яьлчеи». Информационно-ашарий программа. (28 ноябре хиннара кердадаккхар).
18.40 — «ЙицлургйоацІа ашарий сайренаш. Г. Венявский. ЧІондаргаи оркестраи лаьрхІа концерт. Ре минор.
19.05 — «Сурмач». Телевизионни спектакла премьера. Автор — Н. Корнеев (Донецк).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Реклама.
20.20 — Татарски АССР иллеи хелхареи паччахьалкхен ансамбла концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Арена тІа — Лурих». Художественни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

13 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гІулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Іуйрийнара почта».
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцІено».
14.45 — «СелаІад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. (Кипр).
15.15 — «Ералаш» яха берий сакъердаме журнал.
15.25 — Телетий Вильнюс — Женева. Литвайи Женевайи кагирхой проблемех.
16.55 — Фаьлг болча хьоашалгІа. «Фаьлгана тара дола тамашийна истори». Г. Х. Андерсена фаьлгий мотивех. «Гаьний утенок».
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Шахматех дунен чемпионате.
19.05 — «Сказание про Игорев поход». Мультфильм (Украина).
19.30, 23.35 — «Кердадараш».
19.35 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Са папа идеалист ва». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — Концертни студе Останкино СССР халкъа артистаца Э. Рязановца вІашагІкхетар.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дІаоттаI».
8.20 — ДІалокх Тульски баянистий трио.
8.40 — «Эрсий къамаьл».
9.10 — Индера СССР фестиваль. «Якшагана». Халкъа театр.
9.40 — «Натюрмот дулхацеи дулх доацашеи».
10.00 — Дунен музыкальни культура ганзера. О. Тактакишвили. ЧІондарга оркестрана лаьрхІа концерт. Гурийски иллеш.
11.00 — «Сайса цІог дола шайтІалг». Мультфильм.
11.15 — Узбекски студе телевидене программа.
12.30 — «Хьайбай дунен тІа».
13.30 — «СелаІад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Рапсодия цветов». (Пакистан).
14.00 — «Под знаком Красного креста». Телевизионни художественни фильм. 1, 2-гІа сереш.
17.00 — Ілма - довзийтара фильм.
17.10 — Реклама.
17.15 — Бургацацара хоккей. СССР чемпионат. «Зоркий» — «Динамо» (Москва). 2-гІа тайм.
18.00 — Союзий Шеч Колонни зале концерт. (13 ноябре хинна концерт кердадаккхар).
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Калгаре хила ши бутт хьалха». Спортивни программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройкан прожектор.
21.50 — «Сатийна застава». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

АВИАПАССАЖИРИЙ ТЕРКАМГА!

1988 шера 1 январе денз Грознерча аэропортера керда рейсаш кхоачашъергья. ХІара дийнахьа ЯК-40 яхача самолетаца Грозный — Астрахань Е-5 яха рейсаш ергья, Грознера самолет 21 сахьати 10 миноти яьлча гІотт. Астрахапе 22 сахьати 15 миноти яьлча кхоач.

Грозный — Ереван Е-6 яха рейс. Грознера самолет 15 сахьати 40 миноти яьлча гІотт. Ереване 7 сахьати 30 миноти яьлча кхоач. КІиран шоллагІчеи ялхлагІчеи деношка АН-24 яхача самолетаца Грозный—Баку яха рейс кхоачашъергья. Грознера самолет 23 сахьати 55 миноти яьлча гІотт. Баку 01 сахьата 45 миноти яьлча кхоач.

КІиран кхоалагІчеи ворхІлагІчеи деношка Грозный — Ворошиловград яха рейс ергья. Грознера самолет 5 сахьати 10 миноти яьлча гІотт. Ворошиловграде 7 сахьати 35 миноти яьлча кхоач.

Авиабилеташ ткъаь итт ди хьалха аэропорта кассашкара эца йиш я.

Шоаш ца кхетар хатта укх телефонагІа: 2-75-46; 2-36-08.

РАДИОПРОГРАММА

8 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.
9.15 — Соцкультбыта объекташ хьалъяра — хадданза терко» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передача программа. Хаоттам.
16.01 — «Экологии саг дегІаахари» яха беседа.
16.16 — 17.00 — Производства хьалхалаттачарна хетадаь концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 19.40 — Объявленеш.

9 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Фермера Іа» (нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — С. Магомедова иллеш.
9.15 — 10.00 — Концерт.
11.15 — «Советаши вахари» (нохчий меттала).
11.30—12.00 — «Тха доттагІа Іалам» яха радиожурнал.
15.15 — «Интернационализм — вай вахара закон» (гІалгІай меттала).
15.35 — 15.45 — «Ден темаегІа» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
166.15 — «Болхлой смена».
1.35—17.00 — «СелаІад».
18.00 — Керда хоамаш.
18.30—18.40 — Объявленеш.

10 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Фу новкъа да перестройкана?». Назрановски районера передача (гІалгІай меттала).
6.50—7.00 — «Юха а увзаш дегІаахар сихдар». Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40 — «УнахцІено» яха радиожурнал.
9.15 — 10.00 — Концерт.
11.15 — Къамаьл ду районни радиос. Гудермесски районера передача (нохчий меттала).
11.30 — Госприемка: гІулакхаши проблемаши» (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — Пускови объекташ — ханнахьа хьалъе».
15.15 — 15.30 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагІий оазаш».
17.31 — Сайрийнара музыкальни передача.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Объявленеш.
18.40—19.00 — «Цхьан дезале» (нохчий меттала).

11 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — Передачай программа.
6.59—7.00 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Механизатораш квалификаци лакхъеш ба» (нохчий меттала).
8.45—9.00 — Дикал: предприяте кизга (гІалгІай меттала).
11.15—12.00 — «Операца вІашагІкхетар».
15.15—15.30 — Къонача поэтий стихаш (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Ілман-технически революце кІийле тІа интернационализаци яр» яха беседа (гІалгІай меттала).
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Объявленеш.
18.40—19.00 — «Вахара хьисап — советски» (нохчий меттала).

12 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59—7.00 — Объявленеш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30—8.45 — Объявленеш.
10.15 — «Вахаро тІа ца эцар» (гІалгІай меттала).
10.35 — Концерт.
11.00 — Къонал.
11.30—12.00 — Литературни Нохч-ГІалгІайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (гІалгІай меттала).
13.00—13.15 — Кердача тайпара болх бе а уйла е а еза» (нохчий меттала).
15.15 — «Илли а юххе да». Юрта боахама къахьегамхошта хетаь музыкальни программа.
16.15—17.00 — «Кавказа Іуйренаш» яха радиожурнал».
16.00 — Бригадни подряд болх беш я.
18.00—19.00 — «Музыкальни почта».

13 ДЕКАБРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
17.35 — 7.40 — Объявленеш.
8.25—9.00 — «Шоана дукха еза мелодеш».
11.20—12.00 — КІиранден музыкальни программа.
15.15—15.30 — Перестройка — хано дІадехар.
Отчет луш и партбюро (гІалгІай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30—17.30 — «Къона смена» (нохчий меттала).
18.00—19.00 — Иллеца доттагІал долчарна хетадаь концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Малковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителан — 2-85-07; жоьпаллин секретаран — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-54, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинисткий бюро — 2-89-51; корректоран — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Малковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57, заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-54; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00515. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Малковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Малковского, 92. Заказ № 4150.